

بېخه او ټولنه

Ketabton.com

۱۳۹۸

راټولونوکی : واحدالله ؛ پاڅون ؛

لړليک

- ۱ لومړۍ څپرکۍ -----
- ۱ بڼه څوک ده -----
- ۲ بڼه الله د څه لپاره پيدا کړې ده -----
- ۳ د بڼې په اړه د پوهانو او څېړونکيو نظر -----
- ۴ دوهم څپرکۍ -----
- ۴ بڼه د تاريخ په بيلابيلو پړاوونو کې -----
- ۵ په يونان کې -----
- ۵ اوسني دورې -----
- ۵ په روم کې -----
- ۶ په مصر کې -----
- ۶ په هند کې -----
- ۷ د عربو په جاهليت کې -----
- ۸ په امريکا کې -----
- ۹ په فرانسه کې -----
- ۱۰ په نورو اروپا کې -----
- ۱۰ درېم څپرکۍ -----
- ۱۰ بڼه په بېلا بېلو مذهبونو کې -----
- ۱۰ په يهوديت کې -----
- ۱۰ په مسيحيت کې -----
- ۱۱ بڼه په اسلام کې -----
- ۱۲ په اسلام کې د بڼو مقام -----
- ۱۳ د بڼو اوچت مقام قرانکريم په رڼا کې -----
- ۱۴ د بڼو اوچت مقام د نبوي احاديثو په رڼا کې -----
- ۱۶ د بڼې حقوق په اسلام کې -----
- ۱۶ اقتصادي حقوق -----

سیاسي حقوق	۱۷
ټولنیز حقوق	۱۷
د زده کړی حق	۱۷
د کار کولو حق	۱۹
پر خاوند د ښځې حقوق	۱۹
مادي حقوق	۱۹
د مهر حق	۲۱
د نفقي حق	۲۱
معنوي حقوق	۲۱
ښه چلند	۲۱
د ښځې د حیثیت او شرافت خوندیتوب	۲۱
د میرمنې د جنسي غریزي پوره کول	۲۱
د دین تعلیم او عبادت ته هڅول	۲۱
د ښځو د وړو تیروتنو سترګې پټول	۲۱
له نا مشروع وهلو څخه ځان ساتل	۲۱
د ښځې د عیبونه او رازونه پټول	۲۱
د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر درلودل	۲۲
په اسلام کې د نارینه او ښځې اړیکې	۲۲
څلورم څپرکی	۲۳
ښځه په افغانسان کې	۲۳
افغان میرمنې	۲۳
د افغان ښځو شورا	۲۶
د مجاهدينو او طالبانو دوره	۲۷
چادري	۲۷
21 پېړۍ	۲۹
سياست او کاري ځواک	۳۰

د افغان ملي پوليسو بنځينه افسران	۳۱
زده کړې	۳۲
ورزش	۳۵
واده او پلارونه	۳۵
د بنځو حقوق په اساسي قانون	۳۶
د بنځو سياسي حقوق	۳۶
د بيان ازادۍ حق	۳۶
د انتخابېدلو او انتخابولو حق	۳۶
سياسي گونونو جوړولو حق	۳۶
د مدني ټولنو جوړولو حق	۳۶
سوله يزي مظاهري کولو حق	۳۶
د دولت څخه د پوښتنې کولو حق	۳۷
صحي خدماتو ته د لاس رسي حق	۳۷
اقتصادي حقوق	۳۷
ټولنيز حقوق	۳۷
د تعليم حق	۳۷
د کار حق	۳۸
افغانه بنځه په تېرو ۱۰ کلونو کې	۳۸
پنځم څپرکۍ	۳۹
بنځه او تعليم	۳۹
د بنځو تعليم د اسلام له نظره	۳۹
د نجونو تعليم	۴۱
د بنځو د تعليم پر وړاندې ټولنيزي نظرونه	۴۲
مخالف	۴۲
موافق	۴۳
د بنځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې	۴۳
امنيتي ستونزې	۴۳

- اقتصادي ستونزې ----- ۴۳
- اجتماعي ستونزې ----- ۴۴
- د ښځو پر وړاندې د اسلامي زده کړو ناسم پوهاوی ----- ۴۴
- محيطي ستونزې ----- ۴۴
- د والدينو له لوري مخه نيول ----- ۴۵
- د مکاتبو نه شتون ----- ۴۵
- ښځينه ښوونکو نه شتون ----- ۴۵
- د ادارې او استادانو نه پاملرنه ----- ۴۵
- لازمو اسانتياو کمښت ----- ۴۶
- شپږم څپرکی ----- ۴۶
- ښځه او کار ----- ۴۶
- په اسلام کې د ښځو د کار کولو حکم ----- ۴۶
- کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله ----- ۴۸
- الف : د ښځې د کار گټې ----- ۴۸
- کار ته د ښځې د وتلو زيانونه ----- ۴۹
- اووم څپرکی ----- ۵۰
- ښځه او سياست ----- ۵۰
- په انتخاباتو کې د ښځو ونډه ----- ۵۱
- اتم څپرکی ----- ۵۱
- ښځه او ټولنه ----- ۵۱
- د ښځې مقام په ټولنه کې ----- ۵۲
- د ښځې رول په ټولنه کې ----- ۵۳
- لور که زوی ----- ۵۳
- افغانه نجلۍ، ټولنه او دهغې له ستونزو ډک ژوند ----- ۵۴
- افغانه نجلۍ او ټولنه ----- ۵۴
- افغانه نجلۍ او زدکړې ----- ۵۵
- افغانه نجلۍ او په ناخوښه توگه يې واده ----- ۵۵

- افغانه نجلۍ او د هغې سره کورنۍ تاو تريخوالۍ ----- ۵۶
- په بدو کې ورکړه ----- ۵۶
- ښځه په پښتنې ټولنه کې ----- ۵۷
- د ښځو حقوق څوک تر پښو لاندې کوي ----- ۵۸
- د اميدوارو مېرمنو سره بايد څنگه چلند وشي ----- ۶۱
- د ښځې او نارينه ترمن توپيرونه ----- ۶۳
- بيولوژيکي توپيرونه ----- ۶۳
- سيکلوژيکي توپيرونه ----- ۶۵
- فزيولوژيکي توپيرونه ----- ۶۵
- نهم څپرکۍ ----- ۶۶
- ناوړه دودونه ----- ۶۶
- ولور ----- ۶۶
- د بدل ودونه ----- ۶۷
- پايډي ----- ۶۷
- په بدو کې ورکول ----- ۶۸
- پايډي ----- ۶۸
- د ملاتړ پيدا کولو په خاطر ودونه ----- ۶۸
- لسم څپرکۍ ----- ۶۹
- ښځه او تاوتریخوالی ----- ۶۹
- د تاوتریخوالي لاملونه ----- ۶۹
- د تاوتریخوالي ډولونه ----- ۷۰
- قزیکي تاوتریخوالی ----- ۷۰
- جنسي تاوتریخوالی ----- ۷۱
- ژبني او اروايي تاوتریخوالی ----- ۷۱
- ټولنيز تاوتریخوالی ----- ۷۱
- پايډي ----- ۷۱
- کورنۍ تاوتریخوالی او پر دماغو يې اغيزې ----- ۷۱

۷۲ ----- یولسم څپرکی

۷۲ ----- د کور دېوالونه دچا لپاره

۷۳ ----- مونږ په کومه پېړۍ کې اوسېږو

۷۴ ----- ماخذونه

دا کتاب زه خپل گران پلارجان ته ډالۍ
کوم ، چې ماسره يې زيار ويستلی دی او
زه يې دې مقام ته رسولی يم .

سريزه

دا کتاب ما د یو احساس له مخې لېکلی دی ، زموږ په په
ټولنه کې د ډېره وخته راهېسي د بنځو حقوق ، ونډې ، او
حيثيت د پېنو لاندې شوي دي .

ما و غوښتل چې په دې اړه یو کتاب ولېکم ، که کومه
سهوا خطاء له مانه شوې وي ماته راپه گوته کړی .

د دې کتاب ټول موضوعات د معتبرو کتابو څخه رانقل
شوي دي .

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړۍ څپرکۍ

بڼځه څوک ده؟

بڼځه چې مور وي، نو ښکار ده چې جنت ده بڼځه
 بڼځه چې لور شي، نو ورپري دې رحمت ده بڼځه
 بڼځه چې خور وي، نو نعمت دی ورو بې خوره مه شه
 بڼځه رونق د زندگي ده او زينت ده بڼځه
 بڼځه ملاله ده، نازوده، ناهيده ده دوخت
 بڼځه پگر د حماسو ده او عظمت ده بڼځه
 د ژوند پايښت، د ژوند بقا، د انسانيت فلسفه
 په دې نړۍ کې ستره بيلگه د فطرت ده بڼځه
 بڼځه هستي، بڼځه ښکلا ده، د تهذيب نښه ده
 دانشه! ټوله مينه مينه ده الفت ده بڼځه

دانش

د ښځې نوم د عربي له (نساء) څخه اخيستل شوی دی، چې د هغه شي په مانا دی چې په لیدو یې سړی شمیري. د ښځې یو بل نوم مینه او اغیزه ده، د انسان لومړنۍ ښونځی همده دی.

هر څه ځانته ښکلا لري، خو د بشر ښایست د هیڅ ښایست او ښکلا سره ورته نه دی. د الله عزوجل په دې ښایسته خلقت کښي، ښځه د بشري تاریخ په اوږدو کي، د بشریت تر ټولو مظلومه طبقه ده، لطیفه، نازکه او د احساس څښتنه پیده کړې ده.

جالبه ده! نن هغوی د ښځې د عزت او احترام خبري کوي چې د حیواناتو غوندي کار ځني اخلي؛ بې حجابې ئې ټولني ته وړاندي کوي، او د جنسي الي (Sex Machine) په سترګه ورته کوري او په رنګا رنګ ډرامو کي یې غولوي.

ښځې د اسلام تر ظهور وړاندي په عربو کي ژوندی ښځي کړای شوې، تر هغه وړاندي بیا ورته د پخواني چین په قانون کي ذکر شوې وه چې ښځه د نړۍ پر مخ تر ټولو بې ارزښته موجود دی، روميانو ورته د نا امله لقب ورکړی ؤ، او تر دې لا سپکه او حقیره گڼل کیده چې په پنځمه پېړۍ کي مسیحانو پر دې خبره بحث کاوه چې ایا ښځه د نارینه په څیر روح لرونکی جسم دی او که نه؟

خو په اوومه میلادي پېړۍ کي (۱۴۵۰ کاله مخکي) د اسلام د ظهور سره ښځې ته عزت او احترام ورکول شو، ښځه یې د نارینه اړتیا و بلله، هغه یې د ژوند په پرمختګ کي د نارینه سره شریکه کړه، او نارینه ته یې دا په ډاګه کړه چې ښځه که له یوې خوا د ټولني نیمه برخه ده خو له بلې خوا د خاوند لپاره ارام، ډاډ، خوښي او تسکین راوړونکې ده.

نارینه ئې په دې مامور کړ چې ښځې ستاسي لوی حمایت دی او د نارینه د کړیدو پر مهال یې د هغه لپاره امسا وبلل. الله په قران کریم کي فرمایي:

(هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ). (سورة البقره: ۱۸۷)

ژباړه: (هغوی ستاسي جامه ده او تاسي د هغوی جامه یاست.)

ښځه د الله جل جلاله نرم خلقت دی.

د ماشوم لپاره فرشته ده

د خاوند لپاره لباس ده.

بښځه د سکون سمبول ده.

د عزت خاونده او د زانگو ستره استاده ده.

کوم چي نن په خپلو لاسونو د سبا امپراتور، عالم او يو لوی انسان زنگوي.

بښځه ...

کله چي لور وي، پلار ته د جنت دروازه خلاصوي. (حديث)

کله چي مېرمن سي نو د خاوند ايمان تکميلوي. (حديث)

او کله چي مور سي نو تر پېښو لاندي يي جنت پيدا کيږي. (حديث)

همدا هغه ستر اعزاز دی چي اسلام بښځي ته ۱۴۵۰ کاله مخکي عطاء کړی دی!

بښځه الله د څه لپاره پيدا کړي ده

په سورت بقره کي الله فرمائي: (انی جاعل فی الارض خلیفه)

ژباړه: (زه پيداکونکی يم په ځمکه کي يو خلیفه) چي د الله احکام په سرزمین باندې خپاره کړي

بل ځای کي الله فرمائي: (ما نه دي پيداکړي انسانان او پيريان مگر د خپل عبادت لپاره) (سورت). بل دا چي الله پاک بښځه د انسانيت د سلسلې د قايم ساتلو لپاره پيداکړي ده، که بښځه نه وی دا سلسله مخه ته نشوی تللی، او سړی نه وی نو بيا هم دا سلسله مخه نه تله. الله فرمائي (هن لباس لکم وانتم لباس لهن) بښځه د سړي او د بښځې لپاره لباس دی (سورت بقره ۱۸۷)، بښځه او سړی يو جسم دی.

کله چي الله جل جلاله آدم عليه السلام پيدا کړ، جنت ته يي ولېږئ، په جنت کي يوازي گرځېدئ، الله جل جلاله دده عليه السلام د ارام او سکون لپاره بي بي حوا پيدا کړه، يو خو دا چي انسانيت دا سلسله راونه وي او بل دا چي د ادم عليه سلام سوکالي او ارام په کي وه.

الله په قرانکريم کي فرمائي: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً).

ژباړه (ای خلقو ! وويريزئ له ربه خپله ! هغه (رب) چه پيدائې كړئ تاسی له نفسه يوه نه او پيدائې كړه له دی جوړه او خپاره (خواره) ئی كړل له دی دواړو څخه سړي (ډير) او بڼځې (ډيرې)) (سورت نساء_ اول ايت)

الله په قرانكريم كې فرمائي: (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ)

ژباړه: (الله پاک هغه ذات دی چې ، پيداكړي تاسو لره، د تاسو د نفسونو نه جوړې د دې لپاره چې تاسو ارام وكړئ د دې تر څنگ.) (اعراف_ ۱۸۹)

د بڼځې پيدايښت د الله لوی نعمت دی، كله چې سړی مزدوری ته لار شي نو چې كله سترى ستومانه كور ته راشي او خپله بې بې وگوري او ورسره كېني نو ارام شي.

د بڼځې په اړه د پوهانو نظرونه:

د ځينو په فكر بڼځې ته له سپورمۍ څخه بڼكلا، د سمندر له موجونه څخه حركت، له ستوريو څخه ځلا، له لمر څخه تودوخه، له شبنمه څخه رطوبت ، له گلاب څخه رنگينۍ ، له شاتو څخه خوند او خوړوالی، د قمری غږ او د پاك دامني حيا وركړئ شوي ده.

بڼځه د كایناتو تر ټولو بڼكلي او د راحت او هوساينې اوچته سرچينه ده، د انسان انسانيت همدې پورې تړلي دی، د شنه اسمان ستوري ده، نه موندل كيدونكی او بې بها گوهر دی، د محبت خزانه ده، د بڼايست او د محبت سپېلتيا ده، د رويه گل وږمه ، د بې قراره نظر تسكين، د ژوندانه ملكه، د پسرلي بدن، د حيا څادر، د لویۍ زيرمه، د درد دارو، او داسې راپنځيدلی پيداوښت دی چې په واند او تصوير كې يې سړي ته ټوله نړۍ بڼكاري. (پيكر)

د نادرشاه وينا ده: ماته په بڼځه او گل كې توپير نه ليدل كړي.

چارلس ډاكټروايي: په كایناتو كې تر بڼځې خوړ او نازكه شی بل نه شته، او تر ټولو نه خوړه او بڼكلي مينه د بڼځې مينه وي.

بڼځه د سمندر په شان ده، چې د ډېر کوچني فشار په وړاندې طاقت نه شي كولای، خو ډېر درانده بارونه وړي. (رايموس نيس) جنسي لارښود او لوڅ رازونه (۴صفحه)

بنځه هغه غوټی ده، چې د غونچې په وخت کې د خوبښېدو وړ ده، د غوړېدو په وخت کې د مینې او محبت وړ ده، او کله یې چې گلان مړاوي شي د درناوي وړ ده . (اړه تسن)

ای بنځې ! ته هغه څوک یې چې غواړم خپل ټول شته ستا په پښو کې کېږدم . (شکسپیر)

بنځه د میاشتي په شان ده، چې پاس په آسمان کې په خپلواک ډول ګرځي او هر ځای ته چې ځي طبیعت ته خپله روښنایي وربښي . (پوشکین)

که نر سترګه ده، نو بنځه یې بینایي ده، او که نر گل دی، نو بنځه یې بوی دی . (سقراط)

بنځه هېڅکله نه وايي، چې له تاسره مینه لرم، کله چې له تا پوښتنه وکړي، له ما سره مینه لرې ، نو پوه شه، چې په زړه کې یې ځای لرې . (لارو شفوکو)

په کوم کور کې چې بنځه نه وي، هلته د نېکمرغۍ پرېښته قدم نه ږدي . (اسکندر کبیر)

سړي د شهوت په سوچ ویده کېږي او بنځې د مینې په خیال را وینښېږي . (آل آل تنیسون)

که نر او بنځه یو ډول روزل کېدی، نو ځواک به یې یو شان و . (مونټسکیو)

که بنځې د ټولنې قوانین تر پښو لاندې کوي، پروا نه شته، ځکه چې دا قوانین ترانو لیکلي دي . (مونتن)
په نړۍ کې دوه شیان ښکلي دي : بنځه او گل . (مالرب)

ښه بنځه هغه کلکه امسا ده، چې مېړه د ژوندانه په کرلېچونو کې تکیا پرې وکړي او په بدمرغۍ او بېوزلۍ کې یې له مینې او غمخوړۍ نه ډاډ تر لاسه کړي . (اسمایلز)

ماخذونه:

جنسي لارښود او لوڅ رازونه (۳ صفحه)

تعليم الاسلام ويب- بڼځه څوک ده

جنسي لارښود او لوڅ رازونه (۴ صفحه)

دوهم څپرکی

ښځه د تاریخ په بیلابیلو پړاوونو کې:

مخکې له دې چې د اسلام په رڼا کې د ښځې مقام تشریح کړو، لږ به (د اسلام څخه مخکې) د ښځې مقام او حیثیت مطالعه کړو.

په یونان کې

په پخوانیو قومونو کې یونان پرمختللی قوم و، مګر په دې قوم کې ښځې هیڅ حیثیت درلود.

په یونان کې به ښځه د انساني ټولو بدبختیو بڼه ګڼلې شوه، د یونانیانو په نظر کې ښځه د ټیټې پورې مخلوق و.

د تهذیب او کار له پرمختګ سره ښځې هم لږ پرمختګ وکړ، مګر ورو ورو په یونانیانو کې بیا شهوت غلبه وکړله په دې وخت کې بدلون ښځو دومره پرمختګ وکړ چې په انساني تاریخ کې ساری نه لري او د هر فن خاوندان به له دوی څخه راتاوو.

په یونان کې ښکلا پالنې او د ښکلا ذوق دومره غلبه وکړله چې بلکل خپل ځان ورځنې هیر شو، لویو فیلسوفانو او پوهانو به زنا څه عیب نه بلله، نکاح پکې غیر ضروري وګڼل شوه، له نکاح څخه پرته یو ځای کیدل څه د شرم خبره نه وه، د کام دیوي لمانځنه په ټول یونان کې رواج شوه (کام دیوي د دیوتا ښځه وه، مګر بیایې هم له نورو دیوتاګانو سره آشنایې درلوده، او د هغې په دربار کې د هر چا غوښتنې پوره کیدلې تر دې چې حرامې کیوېد پیدا شو او بیا دې قوم د پته د معبود درجه ورکړله (فاحشه خانې پر عبادتخانو بدلې شوې، د نکاح اهمیت له منځه لاړ، په همدې ترتیب ښځې خپل اصالت له لاسه ورکړ.

په یونان کې به ښځې د څارویو او نورو ملکیتونو په څیر پلورل کیدلې، د یونانیانو یو استازی وایي چې موږ لوڅې ښځې د خوند او صادقي او مهربانه ښځې د جسم د نورو غوښتنو د تامین لپاره غوره کوو.

اوسني دورې

په تيرو لسيزو کې، په يوناني ټولنه کې د بڼځو موقف په ډراماتيک ډول بدلون موندلی دی. افریس پيټريډو په يونان کې لومړۍ بڼځينه وکیل وه؛ په 1925 کې هغې د ايتینس بار ټولنې سره يوځای شو. په 1955 کې، بڼځې لومړنۍ اجازه درلوده چې په يونان کې قاضيان شي. په 1983 کې، د کورنۍ نوی قانون تصویب شو، کوم چې د جنډر مساوات په واده کې ورکړ شوی.

په روم کې

په روم کې بڼځو ته د څاروي په سترگو کتلې شول، دلته د لور کچ یوې غونډې فیصله وکړله چې بڼځه ناولی حیوان دی چې نه کرامت لري، نه عزت او نه درنښت د هغوی سپک ساتل پکار دي او خدمت لپاره یې استعمالوئ.

دلته سړی د بڼځو بادارو، په خپلو بڼځو او اولادونو یې پوره مالکانه حقوق درلودل، آن په ځینو حالاتو کې یې د هغوی د وژلو اختیارات هم درلودل خو کله چې په روم کې عملي مدنیت خپور شو نو بڼځو هم څه دمه وکړه، اوس هم پردې دود ونه او فاحشه خانې وې مگر عفت او پاکۍ ته په درنه سترګه کتل.

یو ځل یو رومي سناتور د خپلې لور په مخکې خپله بڼځه بڼکل کړله د ده دا کار د ملي اخلاقو سپکاوی وګڼل شو او په ملي شوره کې پرې د ملامتۍ غږ وشو مګر د غربي او شوقي تهذيب او تمدن له پرمختګ سره د رومي قوم په افکارو کې هم د بڼځو په هکله بدلون راغی او ورو ورو د نکاح او طلاق په قوانینو کې دومره تغیر راغی چې حالات بلکل سرچپه شول. بڼځو به خاندانو ته پورونه ورکول، خاوندان به د بڼځو مرثیان وو، په وړه خبره هم طلاق ورکول کیده، په دې دور کې به بڼځو پرله پسې میړونه کول.

آزاده عشق بازي څه د شرم او عیب خبره نه وه، بڼځو او نرانو به یو ځای او لوڅ لامل. بڼځو خو انساني حقوق بلکل نه لرل، حتی د روم رسمي قانون هم بڼځه نا امله بلله، او د اهلیت د نه درلودلو په اسبابو کې یې بڼځه توب هم مهم لامل باله، یعنې یوازې نارینه یې اهل بلل. بڼځه او اسلام (۱۳-۱۴ صفحه)

په مصر کې

په مصر کې بښځو ځان د خاوندانو وينځي گڼلې د هغوی خدمت به يې په دې ډول کاوه لکه چې وينځه د خپل بادار خدمت کوي ، هغوی هيڅ ډول آزادي نه درلودله او خاوندان د هغوی معبودان گڼلې شول .

په مصر کې يو وخت د شهوت جذبه دې حد ته رسېدلې وه چې د مصر فرعون به هلکان وژل او نجونې به يې د خپل خدمت او د خپل شهوت د پوره کولو لپاره ژوندۍ پرېښودلې .

الله ج پر بني اسرائيلو د احسان په ډول د دې واقعي يادونه څو ځلې کړې ده الله فرمايي : (و انجيناکم من آل فرعون يسومونکم سوء العذاب يذبحون ابناءکم و يستحيون نسائکم) (سورت بقره ۴۹ ايت)

ژباړه: (او ياد کړئ هغه وخت چې خلاص مو کړئ د فرعون له خلکو څخه چې در رسولو به يې تاسې ته لوی عذاب ، ذبحه کول به يې ستاسې زامن ژوندۍ به يې پرېښودلې ستاسو بښځې) په مصر کې د بښځو رول په ټول تاريخ کې بدلون راوړی دی .

په مصر کې بښځې خورا بېوزلي دي، په 2013 کې، مصر د بښځو لپاره د عربي نړۍ ترټولو بدترين هيواد گڼل شوی.

په هند کې

په هند کې هم د بښځو هغه حال و کوم چې په روم او يونان کې و .

دلته به کله سړيو د بښځو عبادت کاوه او کله به بښځو د سړيو عبادت کاوه ، فاحشه خانې په عبادتخانهو بدلې شولې . په هند کې د بښځو پر مخ د تعليم درواري وتړل شوې او داسې په سپکه سترگه به ورته کتل کېدل چې له بښځو سره اړيکو لرونکيو کسانو لپاره يې د نجات او خلاصون دروازي تړلې وې، د هندوانو پندایتانو داسې ويل چې انسان نشي کولای چې علم حاصل کړي تر څو چې له خپل کورنۍ سره اړيکي برې نه کړي .

په سند (د پخواني هند په يوه برخه) کې له اسلام څخه د مخه بښځه بلکل بې عزته وې کله به يې چې مېړه مړ شو او سوځاوه به يې دا يې هم ورسره سوځوله ، که دې به انکار وکړ رټل کېدله ، بد اخلاقه به گڼل کېدله ، هرچا به ورته د غدارې او بې وفا په سترگه کتل، او بيا به ورسره هيچا نکاح نه کوله، او د همېش لپاره به له خاوند او زوجيت څخه بې برخې وه ، زنا په عام رواج وه .

د نکاح او کورنۍ ستومانتیا هېچا پر اوږه نه اخیستله اوس هم په هند کې بڼځه د ټولنې سپکه او ذلیله برخه ده، هیڅوک ورته د قدر په سترګه نه ګوري ، په مختلفو پلمو وژل کیږي .

د هند پارلمان ته د یو ورسپارل شوي سند له مخې د ۱۹۸۸-۱۹۹۱ میلادي کلونو تر منځ په هند کې (۱۵۸۹۱) بڼځې د واده د جهیز د نشتوالي له کبله وژل شوي دي او یایې دخلکو د پیغور پر اساس ځان وژلی دی .

وګورۍ چې د واده د جهیز د نشتوالي په معمولي وړه خبره څومره بڼځې وژل شوي دي دا دی مساوات ؟ دا دی د بڼځو حقوق او آزادي ، اوس هم د پخواني جاهلیت په څیر په هند کې د نویو انجونو د وژلو لړۍ بڼه توده روانه ده .

او په بېلا بېلا پلمو هر کال زرګونه بڼځې ځانونه وژني د نوای وقت ورځپاڼې د ۱۹۹۹ کال ګڼې د یو خبر له مخې ، تیره ورځ جهیز د نشتوالي له کبله په هند کې د یوې کورنۍ ۱۷ پیغلو یو ځای او په یوه ورځ ځان وواژه .

د عربو په جاهلیت کې

په عربو کې له اسلام څخه وړاندې د جاهلیت په زمانه کې، چې د چا په کور کې به انجلۍ وشوه هغه به یې ژوندۍ بڼځواله ، د لور په پیدا کېدلو به شرمېدل ، د چا په کور کې به انجلۍ پیدا شوله هغه ورځ به په کور قیامت وو، د دوی د دې باطلې عقیدې د له منځه وړلو په غرض الله ج فرمایي : (الله ملک السموات والارض یخلق ما یشاء یجعل من یشاء عقیما انه عقیما قدیرا)

ژباړه: (الله لره دی حکومت په اسمانو کې او په ځمکه کې، پیدا کوي څه چې وغواړي ، بڅیني چاته چې وغواړي، لوني ورکوي چاته وغواړي، زامن ورکوي چاته چې وغواړي، جوړه زامن او لوني ورکوي چاته چې وغواړي، بېشکه خدای ج پوه او قادر دی پر هر څه .)

دلته الله ج لومړی یاد د انجونو وکړ او هلکان یې وروسته ذکر کړي معارف القرآن د قرطبي په حواله د واثله بن اسقع قول راوړی چې د کومې بڼځې له ګېډې څخه لومړی لور پیدا شي هغه مبارکه وي .

الله ج فرمایي ، چې د لور او زوی ورکول زما په اختیار کې دي، تاسو په هر حال شاکرګزار اوسئ ، او د لور په زیږېدلو مه حفه کېږئ .

په جاهليت کې په بښځو داسې ظلم کېده چې حتی هغوی ته انسان په سترګه نه کتل کېدل ، هغه وخت به بښځولوڅ او بربڼد د بيت الله طواف کاوه .

برېښد گرځېدل د شرم خبره نه وه ، د منافقینو د رئیس عبدالله این ایی این سلول شپږ وینځې وې چې ر هغوی لپاره یې سرايونه جوړ کړي وو ، او هغوی یې زنا ته اړ ویستلي ، وهلي به یې او له هغوی څخه به یې دومره ډېرې پیسې وغوښتي چې هغوی به یې له ورکولو څخه عاجزي وې او نا چاره به وې چې بد کاري وکړي .

هلته د هر رئیس همدا حال و ، ښکاره سرايونو به و او د بېرغ په څېر ټوټې به پرې زورندې وې هر چا به پیژندل چې دا د زنا او بد کارۍ ځایونه دي .

د مېلمنو لپاره به د قدر، درناوي او احترام په غرض انجونې وروراندې کولې، چې زنا به یې ورسره کوله.

لنډه دا چې په جاهليت کې له بښځو سره ظلم خپل وروستی پورۍ ته رسېدلی و، په عربو کې به انجلۍ دومره بده گڼل کېدله چې هغه به یې ژوندۍ بښخوله، په هغوی کې بلکل عام رواج و او په دې به یې ویاړ کاوه ، د خسر او اوبني نوم له ښکځلې څخه کم نه و، کله به چې چا کره لور پیدا شوه دومره به خفه و چې گویا غټ غم پرې راغلی دی، قران د دوی د دې جاهلېت او ناوړه عنعنې حکایت داسې کوي (و اذا بشر احدهم بالانثى ظلت وجهه مسودا وهو كظيم يتوارى من القوم من سوء ما بشره ايمسكه على هون ام يدسه فى التراب الاساء ما يحكمون) ژباړه: (او کله چې خبر ورکړای شي یو تن د دغو کفارو ته په پیدا کېدلو د لور نو وگرځي سورله قهره (خپل) د هغه خبر له کبله چې ده ته ورکړل شوی دی، ایا وساتي دی هغه (لور) سره د سپکوالي که ويې منډي ژوندۍ په خاورو کې ، خبر اوسئ چې بد دی هغه چې حکم کوي دوی)

په امريکا کې

غربيانو بڼځو ته ازادي او ترقي نده ورکړې ، بلکه هغوی ته يې ذلت ورکړ ، هغوی يې کار ته اړ باسلي چې له نفقي او لگښت څخه يې خلاص شي .

د هغوی کوچنيان يې د هغوی له نظر او روزنې څخه محروم کړل ، په سرايونو دوکانونو او رقص خانو کې ورځنې کار اخلي لوڅ او له بې حيايي څخه ډک فلمونه يې ترينه ثبت کړل .

د سينماگانو په پردو کې يې هغه د حيوان په څير معرفي کړله ، د هغوی بنايست ، ځواني او ارزښتمن بدن يې له خاورو سره خاورې کړ اوس هغوی نا چاره دي چې د ځان لپاره د نفقي د حاصلولو په غرض شپه او ورځ پر يوه کړي او ځان ته نفقه پيدا کړي.

يو استاد چې په لوېديځه نړۍ کې يې ډير وخت اړولی و موږ ته وويل کله چې ما غربي بڼځو ته په اسلام کې د دوی حقوق بيان کړل ډيرو بڼځو ژړل او فرياد يې کاوه چې کاش په ختيځ کې له مسلمانانو سره اوسېدلی او له دې گنده تمدن څخه لېرې وای .

حتی په لندن کې ان په يوولسمې پېړۍ کې هم بڼځي پلورل کېدلې هغوی ته په هيڅ د تسلط حق نه و .

په فرانسه کې

که د اروپا تير پېښليک ته وگورو نو وينو چې هلته بڼځه انسان نه گنل کېده ، په کال ۵۸۶ م کې فرانسه يانو له ډېر کړېښ وروسته ايله بڼځو ته دومره خدمت وکړ چې هغوی يې دې پرېکړې ته اړ کړل چې بڼځه انسانه ده ، خو سپکه، ذليله او د خدمت لپاره پيدا شوې ده .

په فرانسه کې بڼځه د خاوند تابع ده په خپل مال کې د لاسوهنې (تصرف) حق نه لري ، د هغې ټول مال د مېړه په واک کې دی .

بڼځه د خاوند له موافقې پرته په هيڅ معامله کې گډون نه شي کولای هلته خاوند له بڼځي څخه خوند او گټه اخيستلای شي ، خو نفقه يې په خاوند نه شته .

په فرانسه کې د ښځو له زړونو څخه د اولاد د مینې او محبت فطري جذبه وتلې ده ، هغوی اوس د اولاد پر مرگ خوښېږي .

د یوې ښځې د شپږو میاشتو کوچنۍ مړ شو ، نو دا د هغې په وړاندې په گډا شوه او خپلو گاونډیانو ته یې وویل : اوس موږ بیخي بل بچی نه زېږو ، زه او خاوند د دې بچي په مرگ ډېر خوښ یو .

په کال ۱۹۱۸ م د فبروري په میاشت کې د لوار محکمې ته دوه انجونې د بچیو د وژلو په جرم وړاندې شولې ، له دوی څخه یوې خپل بچی په اوبو کې ډوب کړی و ، دویمې د خپل زوی مری خفه کړې وه ، خو هغه ژوندی و ، بیا یې په هغه دیوال راوغورځاوه و سر یې میده شو ، خو دا د قانون په اند مجرمې ونه گڼل شوې .

په همدې کال د مارچ په اتلسمه د (سن) محکمې ته یوه رقاصه وړاندې کړل شوه چې د خپل زوی ژبه یې له تالو څخه راوېستلې وه ، سر یې ورته مات کړی و او مری یې ورته غوڅه کړې وه ، خو دا ښځه د محکمې پر وړاندې گناهگره نه وه .

په نورو اروپا کې

په امریکا او فرانسه کې چې د ښځو کوم تصویر مونږ وړاندې کړ ، دا په ټوله اروپا کې چلېږي د ښځو او نارینه و بې قیده ازادي ، فحاشۍ او بد کارۍ ته ږده وکړه برېښد تصویرونه ، عشقي افسانو ، گډا ، سندرو او د اروپا خلک داسې کړل چې له ژوند څخه یې ویستل هلته کورنۍ نظام ختم دی ښځه هپله نقفه ځانته پخپله گټې د خپل فزیکي او طبیعي جوړښت پر خلاف د ژوندانه د بوجونو پورته کولو د کورني نظام ختمېدلو او له ښځې څخه بې قدره اله جوړه کړله چې د ژوند غرض یې یواځې په همدې کې خلاصه شو چې د د نارینه وو د شهوت سرولو لپاره پیدا ده او بس ، دې بې قید او شرطه آزادۍ چې د لوېدیځ او اروپا د خلکو لپاره څه ډالۍ راوړلې. ښځه او اسلام (۱۸- ۲۱ صفحه)

ماخذونه:

بښځه او اسلام ۱۲-۱۳ صفحه

همدا کتاب ۱۳-۱۴ صفحه

همدا کتاب ۱۴-۱۵ صفحه

همدا کتاب ۱۷-۱۸ صفحه

همدا کتاب ۲۰-۲۱ صفحه

همدا کتاب ۲۱-۲۲ صفحه

درېم څپرکی

بڼځه په بېلا بېلو مذهبونو کې

په يهوديت کې

يهوديان بڼځې بې ارزښته او بې اهميته گڼي د هغوی په نظر بڼځه د انساني مصيبتونو سرچينه ده لکه څنگه چې په يهودي خرافاتو کې حضرت (حوا) د انساني مصيبتونو بنسټ گڼلی شي .

په يهوديت کې خاوند د بڼځې د وژلو واکمن و ، عزت او شرافت يواځې د شريو لپاره ځانگړی و ، نکاح يو غير ضروري عنعنه گڼل کېدله او که چا به نکاح وکړه نو د هغې پاښدي ارومرو نه وه ، په وړو او معمولي خبره جدایي راتلله .

يهوديان په عیاشۍ او شهوت رانی کې دومره ډوب شول چې يوه زنا کاره بڼځه د دې قوم معبوده وه او د هغې تعظیم به يې کاوه .

اوسنی دوره

د 1980 م کلونو راهيسې د يهودو مذهبي سازمانونو کې د بڼځو په حق کې اصلاحات راغلي. بڼځو په عبادت خانو کې د تورات لوستلو حق وموند؛ په هر صورت ، مذهبي پوستونه لاهم د نارینه وو لخوا ساتل کيږي. همدارنګه ، په ځينو يهودي سازمانونو کې ، ميرمنې حق لري چې منی رامینځته کړي او کولی شي ټيفلين اغوندي.

په مسيحيت کې

په مسيحيت کې بڼځه د گناه مور او د بدۍ بنسټ گڼلی شي، د مسيحيانو په نزد بڼځه يوه داسې سرچينه ده چې خلک د گناه په لور لمسوي ، دجهنم په لور نېغه لاره او د ټولو انساني مصيبتونو پيل هم بڼځه بولي ، دوی وايي : د دې بڼځې والی له ټولو څخه غټ د شرم خبره ده ، بڼځې ته په خپله بڼلا او بنایست شرمېدل پکار دي چې تل دې د خپلو گناهونو لپاره کفار وکړي، ځکه د همدې له امله نړۍ او نړيوال په مصيبت او لغت گرفتار دي .

((ترتوليان)) [Tertullian] چ د مصيحييت په امامانو کې د يو لومړني پير امام دی د ښځو په هکله وايي : ښځه يوه داسې بدې ده چې رغېدن ترې نه کيږي ، يوه پيدايښي وسوسه ده ، يو داسې افت دی چې مينه ورته کيږي ، يوه ښلا ده چې لوټل کوي او يو لوی ښکلی مصيبت دی .

د دوی هم اند دا دی چې د ښځې او سړي تر منځ عشقي اړيکې پخپل ذات کې پليتي او د اعتراض جوگه کار دی که څه هم دا اړيکې د نکاح په صورت کې وي ، پيغلنوب د اخلاقومعيار وټاکل شو لومړی خو دې هلک او انجلۍ بالکل واده نه کړي او که واده هم وکړي نو صنفې اړيکې دې نه ساتي د کليسا کارکوونکي په يواريتوب کې له ښځې سره يو ځای کېدلی نه شي ، داسې نظرونو د ښځې حقيقت له زيات سپک او کم کړ.

ښځې بيخي بې وسه او سړي په واک کې وه په ميراث کې ورته ډېر لږ حقوق و ، پخپله گټه يې هيڅ واک نه درلود ، د هغې د هر څه واکمن د هغې خاوند و، د طلاق اجازه بلکل نه وه ، که څه هم د ښځې او خاوند زړونه ډېر بد شي، او که له کور څخه دوزخ هم جوړ شي، او که د ډېرې سختې اړتيا له کبله د بيلتون لپاره ناچاره شول نو له بېلېدلو څخه وروسته د دويم ځل نکاح اجازه بيا نه سړي ته شته او نه ښځې ته .

د خاوند د مر کيدلو په صورت کې ښځې ته او د ښځې د مړه کېدلو په صورت کې خاوند ته د بلې نکاح اجازه نشته .

ښځه په اسلام کې

په پوره ډاډ ويلای شو چې اسلام دځمکې پرمخ يواځنی دين دی چې تربل هروضعي او اسماني دين پکې دښځو حقونه زيات خوندي دي.

داچې داسلام دښمنان په اسلام تور لگوي چې ښځه په څلور کنجه ديوال کې بندول غواړي درواغ او پروپاگانده، حقيقت دادی چې اسلام هيڅکله دانه دي ويلي چې ښځه دي په کورکې بنديوانه شي؛ بلکې اسلام په ټولنيز ژوندکې ښځو ته هغه ټوله ازادي ورکړې ده څومره ازادي چې دټو لنيز ژوند لپاره گټوره ثابتيډای شي.

اسلام وايي: ښځه اوسړی سره په خپل منځ کې داسي دي، لکه ورځ او شپه. لکه څنگه چې شپه او ورځ ديو بل ضد نه دي، هغه رنگه ښځه اوسړی، اولکه څنگه چې کمال دورځي په شپه راځي اوکمال د شپې په

ورځ هغه رنگه کمال دسپري په ښځه او کمال دښځي په سږي باندې راځي. الله پاک سږيو ته فرمايي: (هن لباس لکم و انتم لباس لهن.) ژباړه: (دوی ستاسو لپاره جامه ده او تاسو ددوی لپاره جامه یاست.)

اسلام په خاوند لازمه کړې ده او دا په خاوند د ښځي حق بولي چي له خپلي ميرمني سره به ښه چلند کوي، دهغي دعزت خيال به ساتي، تر وړوتير و تنوبه يې ور تېرېږي، نرمي به ورسره کوي او د دې د زړه خپلولو لپاره به دامکان تر حده کوشش کوي، لکه الله پاک چي فرمايي: (وَعَاثِرُوا هُنَّ بِالْمَعْرُوفِ.) (ژباړه: (او له دوی سره په ښه طريقه گذران کوئ.)) اوبل ځای فرمايي: (وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ.) (او د هغو (ښځو) لپاره (په خاوندانو باندې حقونه) دي په شان د هغو (حقونو) چي په ښځو باندې لازم دي (د خپلو خاوندانو لپاره)). ښځه او اسلام (۲۳-۱۹-۲۸ صفحه)

په اسلام کي د ښځو مقام

په تېرو مخونو کي مو د ښځي د ژوند حالات په بيلابيلو مذهبونو او قومونو کي ولوستل ومو ليدل چي له اسلام څخه وړاندې به لورگاني ژوندی تر خاورو لاندی کېدلې، د هغوی وجود، مصيبت گڼل کېده له خپلو انساني حقوقو څخه محرومي وې ميراث نه ورکول کېده، په زنا مجبورېدلې، اوسني جاهليت هم ښځه د خپلو غوښتنو د تسکين اله وگرځوله، هغه يې په الوتکو کي د مسافرو د زړه د خوښی لپاره وکاروله؟ هغه يې د سوداگری او دتوکيو د نمايش او مشهورتيا لپاره استعمال کړله د هغوی قدر، قيمت او حيثيت يې هيڅ کړ.

مگر اسلام ښځي ته له نارينه ځيني ډېر عزت او حقوق ورکړل، که د رسول ص سيرت وگورو نو وبه وينو چي هغه د ښځي دوست او پر هغوی مهربانه او دهغوی د حقوقو سترساتونکی و.

اسلام ښځي ته سياسي، اقتصادي او اجتماعي ټول حقوق ورکړل هغه په خپل مال کي د تصرف پوره واکمنه ده، اسلام ښځي ته دومره درنښت او عزت ورکړ چي د لوېديځ د پرمختللي ټولني په تصور او خيال کي به هم ونه گرځي.

اسلام د ښځو نفقه، جامه او د ژوند ټول ضروريات له واده څخه د مخه پر پلار، ورور يا بل نژدې خپل او له واده څخه وروسته پر مېړه فرض وگرځول مېړه ته يې امر وکړ چي له ښځي سره نېکه گذاره کوه: الله فرمايي (وعاشروهن بالمعروف)

ژباړه: (او گذران کوئ له ښځو سره په ښه طريقه.)

د نر اوښځې تر منځ د محبت د لاسپاتوالي په غرض فرمايي : (هن لباس لکم و انتم لباس لهن) ژباړه : (هغوی ستاسې لپاره جامه ده او تاسې د هغوی لپاره جامه یئ .)

له رسول الله ص څخه پوښتنه وشوه چې زما د نېک صحبت ډېرمستحق څوک دی ؟ ځواب یې ورکړ چې مور دې ده ، هغه درې ځلې همداسې وپوښتل هغوی ص به ځواب ورکاوه چې مور دی ده په څلورم ځل یې ورته وفرمایل چې پلار دې .

رسول الله ص فرمايي : (په دنیا کې مې له درې شیانو سره ډېره مینه ده چې یوه ترې ښځه یادوي) ...رواه نسايي .

فرمایي چا چې دوه جینکې وپاللې تر هغې چې بالغې شي نو دقیامت په ورځ به زه او هغه په دې ډول راځو او دواړه گوټي یې یو ځای کړلې .

(دنیا خوند او مزه ده او غوره خوند یې نېکه او صالحه ښځه ده) همدا راز فرمایي : (ښځه د نارینه سکه خورگاني دي ، د ښځو عزت نه کوي مگر هغه څوک چې خپله عزت من وي او دهغوی سپکاوی نه کوي مگر بد اخلاقه او تر هرچا وروسته پاتې)

رسول الله ص دمرگ په بستره پروت و او ویل یې چې : (له ښځو سره په نیکۍ کولو وصیت کوئ)

فرمایي غوره ستاسو څخه هغه دی چې له ښځو سره د خیر اوښېگي څخه کار واخلي. اسلام ښځې ته د مېړه د انتخاب حق ورکړ ، د هغې تعلیم یې فرض وگرځاوه ، په کار کولو اړوتې نده او د نر او ښځې یو پر بل مطلق قضیلت او واکمني یې له منځه وېږه .

الله ج فرمایي : (هر چا چې نېک عمل وکړ له نارینه څخه یا له ښځو څخه حال دا چې دی مؤمن وي نو خا مخا ژوند به ورکړو دوی ته ژوند پاکیزه او خامخا به ورکړو دوی ته اجر د دوی په ډېرو ښو هغو نېکیو سره چې وو دوی چې کول به یې)

رسول الله ص د خدېجې (رض) د وفات کال عام الحهن (دغم کال) وباله، حضرت عمر رض دیوې ښځې د نظر په هکله وایي : حضرت عمر رض په توره تیاره کې له کور څخه بهر په مدینه منوره کې گرځېده یوې ښځې چې د کور دروازه یې ځان پسې تړلې وه د خپل مېړه په یاد کې داسې شعرونه ویل چې د هغه د ملاقت رغبت یې پکې کاوه حضرت عمر د دې کور دروازه و ټکوله ترهغې یې ورته دروازه

بېرته نکره ، ترڅو چې ښه مطمئن شوه چې ټکوونکی عمر رض دی ، عمر هم د هغې په پاک او عظمت مطمئن شو ورته یې وویل چې څه دي لږ مخکې ویل تکرار یې کړه هغې هم ورته تکرار کړل عمر رض ورځیني وپوښتل چې خاوند دی چېرته دی ؟

هغې ځواب ورکړ چې په فالني لښکر کې جهاد ته تلل دی حضرت عمر رض د دې لښکر قوماندان ته سړی ورولیږه تر څو د دې ښځې خاوند کورته راولېږي هغه راغی او دحضرت عمر رض په خدمت کې حاضر شو، حضرت عمر رض هغه کورته ولېږه بیا حضرت عمر رض له خپلې لور حفصې څخه وپوښتل چې ښځه د خاوند د بېلتون څومره تحمل لري ؟ حضرت حفصې رض ورته وویل یوه میاشت یا دوه یا درې په څلورمه میاشت صبر ختمېږي نو حضرت عمر رض همدا نېټه د مجاهدو لښکرو لپاره وټاکله .

وگورئ حضرت عمر رض د دې ښځې څومره درناوی او احترام وکړ ، د دې لپاره چې پر ښځو د مېړه جدایي سخته تمامه نشي د هغوی لپاره یې نېټه و ټاکله . ښځه او اسلام (۶۸-۶۹ صفحه)

د ښځو اوچت مقام قرانکریم په رڼا کې

۱ - الله تعالی دښځو پیدایښت پرانسانانو باندې یو لوی انعام او دخپل قدرت یوه معجزه گڼلی ده، او ښځې ئې دنارینه و لپاره دآرامی او سکون مصدر او د دوستی او مهربانی وسیله گرځولي ده، لکه چې الله تعالی فرمائی (: ومن آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیهما وجعل بینکم موده ورحمة)
(سورة الروم آية ۲۱)

ژباړه : دالله تعالی دقدرت دښځو څخه داده چې تاسې ته ئې ستاسو دجنس څخه ښځې پیدا کړي ترڅو تاسې مائل شئ دوي ته او مطمئن اوسی او گرځولی ئې دی ستاسې ترمنځ دوستي او شفقت
۲ - الله تعالی ښځې هغه مخلوق گرځولی دی چې په هغې باندې دنارینه و سترگو یخي او روښانه کیږي الله تعالی فرمائی (: والذین یقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذریاتنا قرۃ اعین)
(سورة الفرقان ایت ۷۴)

ژباړه : او دالله تعالی نیکان بندگان هغه کسان دي چې دوی وائي ای ربه زمونږ مونږ ته پخپلو ښځو او ځامنو باندې دسترگو یخ والی راوبښه.

ژباړه (زمونږه بښځې او ځامن نيکان وگرځوه چې دوی زمونږ ددنیا و اودآخرت دسعادت او دسترگو ديځی او روښانیدو وسیله وگرځي.)

نو معلومه شوه چې شیطان دښځو او نارینه و دشمن دی او دواړه دوکه کوي نو بیا ولي بښځې یواځې ملامت گڼل کیږي.

۳ - ددنیا ژوند دښځې او نارینه په مشارکت سره مخ په وړاندې ځی او یو بل ته ضرورت لری او که په دغو دواړو کې یو نه وی نو ژوند سخت دی دغه مطلب ددغه ایت څخه اخیستل کیږی (هن لباس لکم وانتم لباس لهن)
(سورة بقره ایت ۱۸۷)

بښځې جامه ده ستاسو دپاره او تاسو جامه یې دښځو دپاره

یعنې نارینه دښځې د لباس حیثیت لری او بښځې د نارینه دپاره د لباس حیثیت لری او دا په څو وجه سره دی. اوله وجه دا چې لکه څنگه چې جامه او بدن یو بل سره جوخت او لازم او ملزوم دي .

د بښځو اوچت مقام د نبوي احادیثو په رڼا کې

دنبوی احادیثو په ذخیره کې داسې ډیر روایتونه موجود دي چې په هغې کې دښځو اوچت مقام ذکر شوی دی، خو زه په دغه لویه ذخیره کې صرف یو څو روایتونه ذکر کوم چې دهغې څخه دښځو اوچت مقام په اسلام کې ډیر ښه معلومیږي چې هغه په لاندې ډول دی:

۱- امام احمدبن حنبل او امام نسائی رحمهما الله دانس رضي الله عنه څخه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دی (: حبيب الى من الدنيا النساء والطيب وجعلت قرّة عینی فی الصلاة)

(مشکوة صفحه ۴۴۹)

ژباړه : ددنیا څخه ماته بښځې او خوشبويي محبوب دي او ځما د سترگو یخوالی په لمانځه کې گرځول شوی دی.

۲- امام مسلم، امام احمد او امام ترمذي اسماء بنت یزید رضي الله عنه څخه روایت کړی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی دي (: لا یحل الکذب الا فی ثلاث کذب الرجل امراته لیرضیها والکذب فی الحرب والکذب لیصلح بین الناس)

(مشکوة صفحه ۴۲۸)

ژباړه : دروغ ويل روا نه دی مگر په دریو شیانو کې، یو دمیره دروغ ويل دخپلې ښځې خوشحالولو لپاره، کافرانو سره دجنگ په حالت کې دروغ ويل او دخلکو ترمنځ داصلاح لپاره دروغ ويل.

د ښځې حقوق په اسلام کې

الف: اقتصادي حقوق

اسلام چې څومره حقوق په دې اړوند نارینه وو ته ورکړي دي په هماغه پیمانه یې ښځو ته هم ورکړي دي په کوم ځای کې چې نارینه ته د کار اجازه ورکړل شوې ده ښځو ته هم شوې ده او یوه دروازه یې هم پرې نه ده تړلې.

د ژوند یو باب هم داسې نه شته چې هلته د نارینه لپاره د کار او تجارت (سوداګري) اجازه وي او پر ښځو تړلې وي، ښځه په خپل ټول مال کې د تصرف (لاسوهنې) پوره حق لري، هغه سوداګري کول شي، له بڅښنې ، اجارې او صدقې څخه یې هېڅوک ایسارولې نشي ، نه خاوند د هغې واکدار دی او نه پلار او نور که چیرته د هغې تصرفات شرعي بیه ولري او کله چې تصرفات شرعي بیه ونه لري نو بیا خو د نارینه مخه هم نیول کېږي د دې ډېری بېلګې د اسلام په تاریخ کې شته دي چې په صدر د اسلام کې به ښځو سوداګري کوله په اسلام کې تصور داسې دی چې هر چاته د خپل زحمت په اندازه برخه ورکول کېږي الله ج فرمایي : (لرجهال نصیب مما اکتسبواوللنساء نصیب مما اکتسبن .)

فرمایي : (سړیو ته برخه ده له خپلې ګټې څخه او ښځو ته برخه ده له خپلې ګټې څخه) .

ښځې ته که د میراث ، مهر ، سوداګرۍ یا کومې بلې لارې څخه په لاس ورځي نو چې څه وغواړي هغه پرې کوالی چې له خپل خاوند ، پلار او ورور څخه پرته بل چاته یې ورکړي ،اسلام چې په دې اړوند څومره حقوق ښځو ته ورکړي په بل یو مذهب کې هم ندي ورکول شوي هغه که هر څومره شتمني ولري خو بیا هم نفقه یې پر خاوند فرض ده.

ب: سياسي حقوق

اسلام بښځو د رايې ، د د انتخابېدلو او انتخابولو پوره حق ورکړی دی الله ج فرمايي (ژباړه ای پیغمبره ! کله چې راشي تالره مسلماني بښځې چې ته سره بیعت وکړي) الممتحنه ۱۲ ایت

دلته وینو چې د بښځو بیعت د نظام د مشروعیت شرط ګڼل شوی دی ، ځکه چې په هغه وخت کې پیغمبر(ص) سياسي لارښود هم وه .

هغه حقوق چې په غوښتنه یې خلک د دولت په اداراتو کې ګډون کوي ، په ټولپوښتنه (ریفرنډم) او انتخاباتو کې ځان ته د ګډون او د پارلمان د غړیتوب او د جمهوري ریاست لپاره د ځان د کاندید حق حاصلوي.

ځینې پخواني او ډېر معاصر علماء وایي چې بښځه ټول سياسي حقوق لري ، اسلام نه د دولت له ریاست څخه منع کړې ده او نه په حکومت کې له کار څخه په پخوانیو فقهاء و کې لکه : امام ماوردي په الاحکام السلطانيه او ابن خلدون په المقدمة کې د خالفت شرطونه یاد کړي دي ، خو نارینه

سړیتوب نه دی یاد کړی ، همدا رنگه دکتور احمد شلبي په السياسة فیه الفکر الاسلامي کې نارینه توب د خلافت لپاره نه دی شرط کړی .

دکتور قطب محمد قطب طبيله په الوسيط فی النظم الامیه.

او مولانا گوهر الرحمن په اسلامي سیاست کې وایي چې بښځه په ټولو دولتي اداراتو کې ګډون کول شي ، خو د دولت د ریاست حق نه لري ، سید ابوالاعلی مودودي (رح) وایي سياسي حقوق د هر عاقل ، بالغ سړي او بښځې ثابت حق دی. لري.

ج: ټولنيز حقوق**۱: د زده کړې حق:**

اسلام تعليم ته تر هر څه ډېر ارزښت ورکړی او په نړ اوبښځه يې فرض گرځولی دی ، ځکه چې تعليم د دين او دنيا ذريعه ده.

اسلام وگړي د ناپوهۍ له تورو تيارو څخه د علم او معرفت روښنايي ته را وبلل، رومېنيو او وروستنيو علماوو ليک او لوست ته ځانگړی ارزښت ورکړی دی.

کله چې الله ج خپل محبوب په رسالت مبعوث کړ نو ترهرڅه لومړی يې ورته په لوستلو امر وکړ او دقلم لويي او عظمت يې ورته ورڅرگند کړ لکه

چې فرمايي : (اقرا باسم ربك الذی خلق الانسان من علق ،اقرا وربك الاکرم الذی علم بالقلم ، علم الانسان مالم يعلم)

ژباړه : ولوله د خپل رب په نوم سره چې د ټولو پيدا کوونکی دی، پيدا کړي يې دی انسان له ټوټې د وينې څخه ، ولوله رب ستا لوی کریم دی کوم چې علم وښودلو په قلم سره او ويې ښودلو انسان ته هغه څه چې دی پرې نه پوهېده.

د الله ج له دې وينا څخه د علم او قلم مقام او عظمت ښه څرگندېږي چې دلومړی وحی او د خپل کلام پېل يې پرې وکړ. بل ځای کې فرمايي : (ن ، ولقلم وما یسطرون)

ژباړه : (قسم دی په قلم او څه چې ليکي)

ټول مفسرين په دی متفق دي چې الله ج په هغه څه سره سوگند يادوي چې په هغه کې لويه گټه او ارزښتمن وي.

الله ج خپلو بندگانو ته لارښوونه کوي چې له الله ج څخه په علم او پوهه کې د زياتوالي دعا وغواړي.

فرمايي (وقل رب زدني علما ن)

ژباړه : (و وايه ای ربه زما زياد کړه علم زما)

حضرت قتاده ص فرمايي : (قلم د الله تعال لوی نعمت دی که قلم نه وای نو نه به د دين څه پاتې و او نه به د دنيا څه کار و بار کېده)

تعليم انسان له نورو حيواناتو څخه پورته او اشرف گرځوي نو لکه څنگه چې روښانه ده چې د دين احکام نارينه او ښځينه دواړو ډلو ته شامل دي ، نو بيا به هيڅ داسې معقول دليل نه وي چې د هغه په سبب ښځه له تعليم څخه محرومه وگرځول شي ، رسول الله ص فرمايي : (د علم طلب په هر نر او ښځې دواړو فرض دی)

په کورنۍ کې چې پوهه ښځه وي د کورنۍ نظم ښه وي د اولاد روزنه ښه کېږي په ښځو کې د پوهې او استعداد خاوندانې ډېرې دي او پکار ده چې د دوی استعداد عبث او بې ځايه نشي ، ځينې علوم دي چې ښځه يې هر ورو مرو بايد زده کړي او له هغو څخه په ناڅېرۍ کې ورته ستره ستونزه ده او داسې مسائل هم شته چې نارينه و ته د هغې ښکارول د شرم او ننگ خبره ده نو پکار دي چې ښځې خپل علاج پخپله وکړي ، او داسې مسائل زده کړي لکه په شرعي علومو کې ، حيا ، نفاس ، په طبي علومو کې د ښځينه ځانگړيو ناروغيو علاج او دېته اړتيا پېښه نشي چې د پردې نارينه په وړاندې خپل عورت لوڅ کړي.

په هدايه کې وايي وينبغي للمهراة ان تعلم مداوتها الان نظر الجنس

الجنس اسهل .

فرمايي : او مناسب ده چې ښځه د ښځې د ناروغۍ علاج زده کړي ، ځکه چې خپل جنس ته کتل اسان دي .

۲: د کار کولو حق

الله ج فرمايي : (بعضکم من بعض) .. ال عمران ۱۹۵

ژباړه : (ځينې ستاسې له ځينې نورو یی .)

انسان ژوندی موجود دی او طبيعت يې هم داسې عيار شوی دي چې دخپل بدن د جوړښت په نظر کې نيولوسره کار وکړي ، تحرک وکړي ، فکر وکړي او که داسې نه وي نو بيا خو انسان نه شو .

الله ج هم انسانان د کار لپاره پيدا کړی دی ، بلکې عمل او کار يې د خلقت هدف ښودلی دی .

فرمايي (ليبلاکم ايکم احسن عملا)

ژباړه : (چې وازموي تاسې چې کوم يو له تاسو ډېر ښه دی د عمل له مخې .)

فرمايي (فاستجاب لهم ربهم ان الاضياع عمل عامل منكم من ذكر او انثى .) ژباړه: (پس قبولي کړلې دوی ته رب د دوی ، بېشکه زه چې يم نه ضایع کوم عمل د هېڅ عمل کوونکي له تاسې نه نارینه وي که ښځینه .)

په عمومي ډول ښځو ته کار روا دی ، ان په ځینو وختونو کې ورته مستحب او فرض هم دی لکه کونډه یا طلاق شوې ښځه چې د کار انرژي هم لري ، اولاد هم ولري او د گټې بله مرجع هم ونه لري ، او کار ته هم محتاجه وي یا ورته واړه وروڼه او خويندې پاتې وي ، یا یې پلار سپین ربري وي یا یې مېړه بې وسه وي ، نو په دې ټولو صورتونو کې په ښځه لازم دي چې د کورنۍ د بار د اوچتولو لپاره کار وکړي ، لکه د حضرت ابوبکر صدیق رض ، لور ، حضرت اسماء به چې له خپل خاوند سره هر ډول مرسته کوله ، اس به یې ورته ساته ، په سر به یې ورته بار وړه.

د: پر خاوند د ښځې حقوق

ښځه په عمومي صورت پر خاوند دوه ډوله حقوق لري

۱ مادي

۲ معنوي

الف: مادي حقوق

د ښځې مادي حقوق عبارت دی له نفقه او مهر څخه ، چې هر یو یې په لاندې ډول تر څیړنې لاندې نیسو .

۱: د مهر حق

مهر د ښځې حق دی ، دغه حق د واده له عقد سره سم په میره لازمېږي.

الله ج فرمایي (وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَتَهُنَّ نَحْلَةَ فَن طَبْن لَكُم عَن شَى مِنْهُنَّ فَاكْلُوهُ هُنَّ مَرِيَا)

ژباړه : او ورکړئ بڼځو ته خپل مهرونه په خوبښۍ سره (چې فرض شوي دي له طرفه د الله ج پر تاسو) نو که راضي شوي دا بڼځې تاسي ته د کوم شي له دي (مهر) څخه په خوشحالي د نفس خپل نو وخورئ تاسي دغه شی ، په داسي حال کې چې خوندوره ، حلاله ، بي ضرره وي .

۲ : د نفقي حق

نفقه په لغت کې هغه څه ته ويل کيږي چې انسان خپلې کورنۍ لپاره مصرفوي او په اصطلاح کې خواره ، د اغوستلو توکي ، او ځای څخه عبارت دی .

الله ج په قران پاک کې د نفقي په اړه داسي فرمايلي دي (وعلي المولودله رزقهن و کسوتهن بالمعروف) (البقره)

ژباړه : او ده په هغه چاچې زيږول شوي دي ورته (پلار) روزي د دوی (يعني مېندو) او کالي او جامي د دوی

ب: معنوي حقوق

د بڼځې معنوي حقوق عبارت دی له :

۱ : بڼه چلند

الله ج په قرانکريم کې داسي فرمايلي دي (وعاشروه بالمعروف فان کرهتموهن أن قعسی أن تکرهوا شیاً ويجعل الله فيه خيراً کثیراً)

ژباړه : (دوی سره په بڼه طريقه گذران کوی، نو که دوی ستاسو خوبښې نه وي، نو کېدی شي چې تاسو به یو شی بد گڼئ او الله به په هغه کې ډېر زیات خیر ایښی وي.) ۱۹ ایت سوره نساء

۲ : د بڼځې د حیثیت او شرافت خوندیتوب

پر خاوند لازمه ده تر څو د خپلې میرمنې عزت او شرافت څخه یې ساتنه وکړي .

۳ : د ميرمنې د جنسي غريزي پوره کول

د بښځې د جنسي غريزي پوره کول په خاوند لازمه ده . الله فرمايي (فاذا تطهرن فاتوهن من حيث أمرکم الله ان الله يحب التوبين و يحب المتطهرين)

ژباړه : وروسته له هغې چې بښځې د مياشتني عادت څخه پاکه شي نو راتگ وکړئ ورته (جماع ورسره وکړئ) له هغه ځای چې الله ج امر کړی دی ، بيشکه الله توابه ويستوونکي او پاک خلک خوابني .

۴ : د دين تعليم او عبادت ته هڅول

د بښځې د حقوقو څخه يو دا هم دي چې ميره يې بايد بنووني او روزني ته پام وکړي او ديني احکام او مسايل ورته زده کړي.

۵ : د بښځو د وړو تيروتنو سترگې پټول

پدې اړه رسول الله (ص) داسې فرمايلي دي (هيڅ مومن او مسلمان سړی يوې مسلمانې بښځې ته په کامله ټوگه په بده او کرکه ونه گوري ځکه داسې پېښ شي چې د هغې يو خوي بد وگني نو خامخا بل خوي هم لري چې بڼايي هغه خوښ او خوشحاله شي.

۶ : وهلو څخه ځان ساتل

د الله رسول (ص) فرمايلي دي (بښځې په مخ مه وهي ، هغوی ته بد رد مه وايئ ، بيلوالی مه کوئ مگر د خوابدۍ په وخت کې نو يواځې بستره ترينه بيله کړئ.

بل ځای فرمايي (تاسو خپلې مېرمنې د غلام په څېر مه وهي چې بيا د ورځې په پای کې له هغوی سره جماع هم کوئ).

۷ : د بښځې د عيونه او رازونه پټول

مېړه بايد د خپلې بښځې راز او اسرار خوندي کړي او نورو ته يې ښکاره نه کړي.

۸ : د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر درلودل

خاوند باید همیشه د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر ولري او بد گوماني ونه کړي الله (ج) فرمایي ژباړه (اي هغه کسانو چې ایمان مو راوړي له ډیرو گمانونو او شکونو نه پرهیز وکړئ ځینې شکونه گناه وي.

په اسلام کې د نارینه او بښځې اړیکې

په اسلام کې د نر او بښځې اړیکې د مینې او محبت ، دوستانې اړیکې دي هغوی یو بل ته د ژوند په اوږدو کې ډېره اړتیا لري ، او یو له بل څخه به یې پروایي ناممکنه ده، هغوی یو د بل پوره کوونکي دي.

بښځه او خاوند یو له بل څخه ستړتیا لري کوي ، دردونه کموي ، یو بل ته د اطمینان او سکون لامل دي.

رسول الله ص به چې کوم اطمینان او سکون له بي بي خدیجې او ام سهلمي رض څخه حاصلوه هغه تاریخ روښانه کړی دی ، په اسلام کې د نورو مذهبونو پر خلاف د نر او بښځې یو ځای اوسېدل او په ګډه سره د ژوند بېړۍ پر مخ بېول د قدر او ستاینې وړ عمل ګڼل کیږي ، په هندوانو کې چې څوک له بښځو سره اړیکې ساتي هغه بدبخته ګڼل کیږي ، او د بریالیتوب او خلاصون دروازي یې پرمخ تړلي دي ، خو اسلام هغوی یو د بل جامه ګڼي. الله ج فرمایي : (هن لباس لکم و انتم لباس لهن)

ژباړه : (هغوی ستاسې لپاره جامه او تاسې د هغوی لپاره جامه یاست). بښځه او اسلام (۷۲ صفحه)

ماخذونه :

بڼځه او اسلام ۲۳، ۲۸-۲۹ صفحه

روهي ويب پاڼه بڼځه په اسلام کي

بڼځه او اسلام ۶۸-۶۹ صفحه

د بڼځو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کي ۱۹-۲۰، ۴۱، ۵۶ صفحي

بڼځه او اسلام ۹۸-۹۹ صفحي

همدا کتاب ۹۹-۱۰۰ صفحي

بڼځه د فقهې او قانون در منځ ۲۲۳، ۲۲۷ صفحي

زيتون مجله پنځم کال ۱۷ گڼه

بڼځه او اسلام ۷۲ صفحه

څلورم څپرکی**ښځه په افغانستان کې**

جدول د جنس په توپیر سره	
مشرانو جرگه	۲۱
ولسي جرگه	۶۰
ولایتي شوراګانې	۹۷
د اتحادیو غړي	۳۹۷,۴
والیان	۱
مرستیال والیان	-
ولسوالان	۱
حقوقې سلاکاران	۶
قاضیان	۲۰۱
څارنوالان	۳۱۹
مدافع وکیلان	۲۴۰
افسران	۲۴۳
ساتنمنان	۸۳۰
سرتیري	۸۹۴
د ملکي خدماتو کارکوونکي	۸۷۹۱۰

افغان میرمنې

د افغانستان نفوس تقریبا 34 میلیونه دی. له دې جملې څخه 15 ملیونه نارینه او 14.2 میلیونه ښځینه دي. د افغانستان 22٪ وګړي ښاري دي او پاتې 78٪ په کلیوالو سیمو کې ژوند کوي. د محلي دودونو د یوې برخې په توګه، ډیری ښځینه ژر تر ژره د لیسې بشپړولو وروسته واده شوې. سرچینه: د ۱۳۹۴ کال احصائیوي کلنۍ.

د افغانستان واکمنانو په دوامداره توګه هڅه کړې چې د بڼځو ازادي زیاته کړي. د ډیری برخې لپاره، دا هڅې ناکامې وې. په هرصورت، هلته یو شمیر مشران شتون درلود چې کولی شي یو څه مهم بدلونونه رامنځته کړي. د دوی په منځ کې پاچا Amanullah khan، چې له ۱۹۱۹ څخه تر ۱۹۲۹ پورې واک درلود او یو شمېر نور مهم بدلونونه یې د یووالي کولو او همدارنګه هیواد ته د عصري کولو په هڅه کې کړل.

افغاني بڼځي په ۱۹۲۰ کال کې

د هغه په تعقیب د نورو واکمنانو سره، په عامه ساحه کې د بڼځو لپاره آزادی ته وده ورکړه، امان الله د بڼځینه زده کړې اهمیت ټینګار وکړ. د کورنیو هڅولو سره سره خپلې لوني بڼوونځیو ته واستولې، هغه د بڼځو انکشاف ته وده ورکړه.

د افغان بڼځو لپاره معاصر ټولنیز اصلاحات پیل شول کله چې د امان الله مېرمنې ملکيا سورياء، د میرمنو ژوند او په کورنۍ کې د دوی موقف ته وده ورکول چټک کړل.

لږ شمیر میرمنو وکولای شول د کارپوهانو، ښوونکو، ډاکټرانو او ملکي کارکوونکو په توګه دندې ترسره کړي، او دوی د پام وړ زده کړو فرصتونو سره د پام وړ ازادي درلوده.

زده کړې

افغانې نجونې د انټرنېټ استعمالو حالت کې ، د هرات پوهنتون

په افغانستان کې ښوونه خورا غریبه ده، مګر ورو ورو وده کوي. د میرمنو لپاره سواد کچه یوازې 24.2٪ ده. په هیواد کې شاوخوا 9 میلیونه زده کونکي شتون لري. له دې څخه، نږدې 60٪ نارینه او 40٪ ښځې دي. له 174000 څخه زیات زده کونکي په ټول هیواد کې په مختلفو پوهنتونونو کې شامل دي. شاوخوا 21٪ یې ښځینه دي.

په 1987 کال کې په کابل کې د یوه ښوونکي په توګه د 1950 لسیزې یا د 1960 په لومړیو کې د کابل په پوهنتون کې د بیولوژي ټولګي.

د کابل پوهنتون نجونو ته په 1947 کي پرانستل شو او په 1973 کال کي شاوخوا 150,000 نجوني په ټول افغانستان کي ښوونځيو کي وې.

د مجاهدينو او طالبانو دوره

چادري

کله چي طالبان افغانستان ته راغلل ، خپل اسلامي حکومت يې اعلان کړ . ښځو د کور نه وتل بند شول ، که چيرته کومه ښځه د کوم ضرورت لپاره لکه ، ډاکټر يا شفاخانه ته تلله نو بايد چي پوره پټه وي د سر نه تر پښو پوري او حجاب کي خو سترگي او لاسونه ښکاريدل ، ټولي ښځي مجبوره کړلې چي چادري واغوندي ، چادري يو پردي فرهنگ دی چي د طالبانو پواسطه د افغانستان په مظلومو ښځو ټپلي شوی دی ، چي اوس مهال يې يو مذهبي بڼه خپله کړې ده . زما په ياد دي يوه ورځ ښار کي يو نفر خپله ښځه يې موټر سايکل شاته کېښولې وه د هغې صرف د پښو گوټي ښکاريدلې ، يو طالب راغی او ښځه يې درې څلور دورې ووهله او خاوند ته يې ووايل چي د ښځې عورت دې ښکاري .

د طالبانو د پنځه کلني واکمنۍ پرمهال، ځيني ميرمنې چي يوځل د درناوي پوستونه يې درلودل مجبورې شولې چي په خپلو کورونه کي کېږي، که څه هم ښځي د ډيرو کارونو څخه منع شوې وې، په دې کي ښوونه هم شامله وه، په ص ډگر کي ځينو ښځو اجازه درلوده چي کار ته دوام ورکړي. دا ځکه چي اړينه وه چي ښځي يوازي د ښځينه ډاکټرانو لخوا درملنه کيدلې شي.

دا د ښځو لپاره ډيره مشکله وه چي روغتون ته لاړه شي، او هغه کسان چي هڅه يې کوله روغتون ته لاړ شي هغه هيڅ تضمين نه درلودو چي هغه به د ډاکټر لخوا ليدل کيږي.

د بښځو حقوق په اساسي قانون:

د بيان ازادۍ حق :

د بيان ازادي له تيري څخه خوندي ده ، هر افغان حق لري چې خپل فکر ، وينا ، ليکنې ، او انځورونه يا نورو وسيلو له لاري ، په اساسي قانون کې د راغليو حکمونو په سره څرگند کړي .

د انتخابېدلو او انتخابولو حق :

د افغانستان ټول اتباع ، بښځينه وي او که نارينه د قانون په وړاندې مساوي حقوق لري او د هيواد په سرنوشت سازو پرېکړو کې د ارادې ، نظر څرکندل ، د انتخابېدلو او انتخابولو حق لري .

سياسي گونونو جوړولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري ، دقانون له حکمونو سره سم ، سياسي گوندونه جوړې کړي .

د مدني ټولنو جوړولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي اويا معنوي غوښتنو د تامين لپاره ، دقانون له حکمونو سره سم ، ټولنې جوړې کړي .

سوله يزي مظاهري کولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري چې د روا او سوله ييزو غوښتنو د تامين لپاره له قانون سره سم بې وسلې غونډې او مظاهري وکړي .

د دولت څخه د پوښتنې کولو حق :

دولت بودجه مو څنگه مصرف کړه ، کوم کارونه مو وکړل او څومره کامياب ياست ، په راتلونکي کې څه پلانونه لري .

معلوماتو ته لاس رسي حق :

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات تر لاسه کړي

صحي خدماتو ته د لاس رسي حق :

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغيو د مخنيو او د وړيا علاج وسيلې او روغتيايي اسانتياوې د قانون له حکمونو سر سم تامينوي .

اقتصادي حقوق :

د خپلو لومړنيو اړتياوو د پوره کولو لپاره له خپلو اقتصادي عايداتو څخه گټه اخيستل . د اسلام دين د ښځو د اقتصادي سرچينو د تامينولو لپاره څرگندې ځانگړې لارښوونې کړي او په هره برخه کې يې ښځې هڅولې دي چې اقتصادي چارو کې په فعاله توگه برخه واخلي .

د افغانستان اساسي قانون دې اړه ښځې ته پوره د کار او تجارت سوداگري حق ورکړی دی . ښځه په خپل ټول مال کې د صدقي ورکولو پوره حق لري .

ټولنيز حقوق**۱- د تعليم حق :**

زده کړه د افغانسان د ټولو اتباعو حق دی چې تر ثانوي دورې پورې د دولت له خوا تامينېږي .

ښځې د علم او پوهې زده کړې ته په دې خاطر هم زيات ضرورت لري چې هغوی د خپلو اولادونو د پالنې او روزنې وظيفه پر غاړه لري .

مهاتما گاندهي وايي د يو نارينه روزل، يو شخص روزل دي مگر د يوې ښځې روزل بيا د ټول ملت روزل دي .

بې تعليمه ميندې تل نورو ته محتاجې وي، که زوی يا لور يې ناجوړه شي دومره به نشي کولی چې د ډاکټر د نسخې سره سم خپلو بچو ته په ټاکلي وخت دوا ورکړي.

۲- د کار حق :

کار د هر افغان حق دی.

بڼځه کولای شي چې د دولت په چارو ونډه واخلي، د خلکو استازیتوب وکړي، قضاوت وکړي، استادي وکړي، تجارت وکړي او ډاکټره شي، اما د اسلام په چوکات کې .

د بڼځې کار کول د ټولنې ضرورت دی، د ټولنې دې غوښتنې هغه اړه کړله چې بهر ته راوځي، ځکه بڼځه نشي کولی چې خپل تکلیف نارینه ډاکټر ته ووايي په خصوصاً بڼځینه ناروغی، او یا هم خپل عورت ورته وښيي نو د ټولنې د دې ستونزې حل لپاره د بڼځې کار کول اړین وو .

افغانه بڼځه په تېرو ۱۰ کلونو کې

بڼځې د ټولنې د نیمې برخې په توګه د یوې ټولنې او هېواد په سیاسي، ټولنیزو، اقتصادي او فرهنګي بهیرونو کې رغنده رول لري. په دغو بهیرونو کې د بڼځو مشارکت پراختیا اغیزناکه کوي او ټولنه خپل بشپړتیايي (د زېږون، ودې، بلوغ او غوړېدا) پړاوونه وهي.

تېر اته کاله په افغانستان کې د بڼځو د سیاسي او ټولنیز غورځنګ په برخه کې خورا مهم او برخلیک ټاکنو کې دي. افغانه بڼځه اوس د کور له دایرې راوتلې او د ټولنې او نړۍ په دایره کې د پرمختګ مزل وهي. افغان بڼځو په تېرو اتو کلونو کې د افغان دولت د پراخې پاملرنې په اډانه کې، د خپلو حقونو د حصول او په ټولنه کې د حضورې اغیزو په برخه کې خپلې وړتیاوې په زباد رسولي دي.

همدا اوس د افغانستان په دولتي او نادولتي بنسټونو کې د بڼځو سلنه ډېره شوې ده:

ونډه	په سلنه
په لویه جرګه کې	۲۰٪
د ولسمشرۍ او ولایتي شوراګانو په ټاکنو کې ګډون	۴۰٪

۲۷٪	ونډه په ولسي جرگه
۲۲٪	په مشرانو جرگه کې
۲۵٪	د سولې په ملي مشورتي جرگه کې
۲۱٪	د دولت په کارکوونکو کې
۹٪	د دولت د تصميم نيونې په کچه کې
۵٪	په امنيتي سکتور کې
۲۴٪	روغتيا سکتور کې
۱۰٪	په عدلي او قضايي سکتور کې
۳۷٪	په زده کوونکو کې
۲۸٪	په ښوونکو کې
۱۸٪	د پوهنتون په محصلانو کې
15%	د پوهنتونونو په استادانو کې

د افغان ښځو لپاره د ملي کاري پلان(نپوا) د پليتابه د چټکتيا په موخه، د ظرفيت لوروي تر سرليک لاندې د تمويل وړ درې کلن پروگرام پلي کول د ښځو چارو وزارت په راتلونکو پلانونو کې شمېرل کيږي.

ددغه پروگرام موخه د جنسيت يا جندر د تساوي د ودې په موخه د دولت او دغه راز ښځو پياوړي کول دي، چې هغوی د خپلو اړوندونو وزارتونو په پلان جوړونه، پاليسي جوړونه، پروگرام جوړونې، بودجې جوړونې، څار، اروزنې او د رپوټ ورکولو د سيستم کې شاملې شي.

تبليغ او عامه پوهاوی، ظرفيت جوړول او څار او ارزونه ددغه پروگرام مهمې برخې دي.

د عامه پوهاوي په برخه کې د ټولنې افرادو ته روزنه ورکوي، چې په اقتصادي او ټولنيزه پرمختيا (مسلکي زده کړو، ليک لوست زده کړې، کار موندنې، د مهارتونو پراختيا، د اوبو او برېښنا مدیریت، صنايعو، کرنې او د بېخېناوو پراختيا) کې د ښځو د رول په اړه وپوهيږي. د ظرفيت جوړونې په تړاو د نپوا د تطبيق په موخه د ښځو چارو او نورو وزارتونو د ظرفيتونو پراخول اصلي هدف دی. دغسې د څار موخه داده، چې ايا د افغان ښځو لپاره ملي کاري پلان پلي شوی او د پلان د پليتابه په بهير کې څه ستونزې وي، چې نوې تگلاره غوره شي او که بريالۍ وي، چې لاپسې پراخ شي.

دغه پروگرام به په وزارتونو او نورو اړوندو سیمه ییزو دولتي ارګانونو کې د معمولي پروګرامونو د یوې برخې په توګه د نپوا (د افغان ښځو لپاره ملي کاري پلان) د پلیټابه ځواک بنسټیز کړي. همداراز ښځو ته به دا فرصت برابر کړي، چې په پراختیایي فعالیتونو، لکه ښوونې او روزنې او نورو مسلکي زده کړو کې برخه واخلي.

له دې لارې توقع وړ پایلې دولتي خدماتو ته د ښځو غوره لاسرسی، په اقتصادي او نورو فعالیتونو کې د ښځو اغیزناک رول او د غوره ظرفیت رامنځته کول، د جنډر د تساوي یا ښځو د ځواکمنتیا په برخه کې د ملي او نړیوالو ژمنتیاوو د پلیټابه لپاره د دولت پیاوړي کول او د ښځو اړوند پروګرامونو د لا پیاوړتیا په او په بېلابېلو برخو کې د ښځو د ګډون په اړه د عامه ذهنیت روښانه کول دي.

په تیره لسیزه کې افغان میرمنو د فوټبال، فوټبال، او باسکيټبال په شمول په مختلف ډول ډول سپورټونو کې برخه اخیستې ده. په 2015 کې افغانستان خپل لومړی ماراټن درلود.

ماخذونه :

Wikipedia/women rights in Afghanistan

د اساسي قانون ۳۳- ۳۶ ، ۵۰ ، ۵۲ مادې

بڼځه ، کورنۍ او ټولنه ۱۳ صفحې

پنځم څپرکی

بڼځه او تعلیم

د بڼځو تعلیم د اسلام له نظره!

د اسلام په سپیڅلي دین کې د بڼځو پر تعلیم او زده کړې هېڅ ډول ممانعت نشته، نه په قرآن کریم کې د بڼځو پر تعلیم بندیز لگول شوی او نه هم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په احادیثو کې؛ بلکې ددې برعکس د اسلام په دین کې د علم او پوهې فضیلت بیان شوی دی، لکه چې د قرآن کریم لاندې آیت شریف په همدې خبره گواهي ورکوي:

ژباړه: (ای محمده! ووايه چې ایا پوهان او ناپوهان سره برابرېدلی شي؟!)

په پورتنۍ آیت کې دا حقیقت په گوته شوی چې الله تعالی هغو خلکو ته غوره او بهتر ویلي دي چې د علم او پوهې له نعمته برخمن وي، پدې آیت شریف کې دا نه دي ویل شوي چې د علم زده کړه یواځې د سړو لپاره ده؛ بلکې پدې کې په مطلق ډول د علم او پوهې اهمیت ښودل شوی چې بڼځو او سړو ته یو ډول ارزښت لري.

سپیڅلی اسلام د نړۍ لومړنی دین دی چې پر بڼځو او سړو یې د علم ترلاسه کول یو شان فرض کړی دی. د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث شریف دی چې علم ترلاسه کول پر هر مسلمان نارینه او ښځه فرض دی. څرنگه چې ښځه د انساني ټولنې له نیمې نه زیاته برخه تشکیلوي نو یوه ښځه تر هغې خپل ټولنیز مسؤلیت په سمه توګه نشي ادا کولی چې د دیني او دنيوي علومو په ګاڼه نه وي ښباله شوی.

رسول الله صلی الله علیه وسلم د سړو ترڅنګ د بڼځو پر تعلیم هم زور اچولی دی، لکه چې حضرت ابو برده له خپل پلار نه روایت کوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کوم سړی چې خپلې وینزې ته د ښه تعلیم او تربیې له ورکولو نه وروسته هغه چاته په نکاح کې ورکړي؛ نو د هغه له پاره دوه اجرone دي. (بخاري)

همداراز رسول الله صلى الله عليه وسلم د انصارو بښځې په دې خبره ډيرې وستايلې چې دهغوى حيا ددين له زده كړې نه منع نه كړل. (مسلم)

ددین ټول علماء په دې خبره په يوه خوله دي چې الله تعالى رسول الله صلى الله عليه وسلم ته له څلورو نه د زياتو بښځو سره د نکاح کولو اجازه په دې موخه ورکړې وه چې هغوى نورو مسلمانو بښځو ته د ديني علم په ورزده کولو کې مرسته وکړي.

څرنگه چې د اسلام دين نر او بښځو دواړو لپاره نازل شوى او دواړه د الهي قانون په منلو کې يو ډول مکلفيت لري؛ نو ددې زده کول هم د دواړو يو ډول مسؤوليت دی.

که چېرته بښځې هم د طب په علومو پوه وي او د بښځو د ناروغيو د معاینې او تشخیص ترڅنگ د ضرورت په وخت کې د جراحي عملياتو لوی قابلیت هم ولري؛ نو د نیمایي ټولنې اړتیاوې به یې پوره کړي وي، همداراز که چېرته د اکسري، التراساوند، سټي سکن او لابراتوارونو په څانګه کې مسلکي بښځې موجودې وي؛ نو نه یوازې دا چې د بښځو حساس او ستر ځایونه به له نارینه ډاکترانو نه ستر وي؛ بلکې د طب په ډګر کې به هم د بښځو لپاره غټ سهولت وي.

بښځې د علم او پوهې زده کړې ته په دې خاطر هم زیات ضرورت لري چې هغوى د خپلو اولادونو د پالنې او روزنې وظیفه پر غاړه لري، هغه مور چې ددیني او عصري علومو له نعمته برخمنه وي هغه په آسانۍ سره کولی شي چې خپل اولادونه د دین او دنیا په اوچتو معیارونو سره وروزي؛ قلم او کتاب په لاس کې ورکړي او دهغه علمي، اخلاقي او معلوماتي سويه اوچته کړي.

د الله رسول محمد صلى الله عليه وسلم په څرګندو ټکو کې فرمایلي دي چې په خلکو کې هغه څوک غوره دی چې نورو خلکو ته یې ګټه رسېږي، بښځه چې د انساني ټولنې نه بیلیدونکې برخه ده هله د خپلو خویندو لپاره د ګټې او خیر کارونه کولی شي چې دیني علوم یې هم ویلي وي او عصري علوم یې هم، تر څو پورې چې له دیني علومو نه خبره نه وي نو نه ځانته دیني ګټه رسولې شي او نه بل چاته، همداراز که عصري علوم یې نه وي ویلی هغه نه ډاکتره جوړېدلې شي او نه نرسه، نه د لابراتوار متخصصه کیدلې شي او نه هم د التراساوند، نه په حساب او کتاب پوهېږي او نه هم د صحت په اصولو او د ژوندانه په نورو کارونو.

څرنگه چې د افغانستان وگړي د نړۍ له پرمختلليو وسایلو نه مستغني نشي پاتې کیدلی او خامخا دهغوی ترلاسه کول غواړي؛ نو ځکه ددې خبرې شدیدې اړتیا لیدل کېږي چې د اسلام په چوکاټ کې د افغانستان ښځې د دیني علومو ترڅنګ په نورو علومو کې هم مهارت پیدا کړي تر څو خپلې ټولې دیني او دنیايي اړتیاوې پخپل هېواد کې دننه پوره او د نورو له محتاجۍ نه ځانونه خلاص کړي، د همدغو دیني او دنیايي ملحوظاتو ته په پاملرنه حزب اسلامي افغانستان د هلکانو په څېر د ښځو تعلیم او تربیه هم له خپلو لومړیتوبونو څخه ګڼي، مونږ خپلو ټولو مسلمانو خويندو ته بشپړ ډاډ ورکوو چې کله هم موږ ته د ولس د رایو له لارې د خپل ولس د خدمت کولو فرصت په لاس راشي؛ نو ښځو ته به نه یواځې د حیا او عزت په فضا کې د تعلیم ښه زمینه برابره کړو؛ بلکې دهغوی نور هغه حقوق به هم خوندي کړو چې لاتراوسه تر پښو لاندې شوي دي.

د نجونو تعلیم

تعلیم د هر انسان بنیادي حق دی او څوک هم باید له دې محرومه پاتې نه شي. قران پاک کې الله پاک فرمایي: (ایا برابر دي هغه څوک چې پوهه لري او هغه څوک چې پوهه نه لري.) د بشریت ستر لارښود حضرت محمد (ص) هم فرمایلي دي: د علم طلب په نړ او ښځه دواړو فرض دی، که چېرته تعلیم کول عېب وي نو ولې یې بیا نارینه کوي؟ او که ښه وي نو بیا ولې د نجونو مخنیوی وشي؟ د فرانسې د ناپلیون څخه یو ځل چا پوښتنه وکړه چې د فرانسې د پرمختګ لپاره څه شي ته ډیره اړتیا ده؟ د ناپلیون ځواب و چې تعلیم یافته مېنډي. یانې د ښځو د تعلیم نه پرته یو ځای او هیڅ ټولنه پرمختګ نه شي کولی.

مهاتما ګاندهي وايي د یو نارینه روزل، یو شخص روزل دي مګر د یوې ښځې روزل بیا د ټول ملت روزل دي او همداسې پاچا خان بابا وايي، د اسلام سپیڅلي دین علم په نړ او ښځه فرض کړی دی خو له بده مرغه بیا هم د دین په نوم زمونږه نجونې له تعلیمه محرومې پاتې کېږي. انګلیسي کې معقوله ده که یو کلن پلان لري نو ورپې وکړه، که دې لس کلن پلان وي یو نیالګی کېنوه خو که سل کلن پلان لري خلک په تعلیم وروژه زمونږ د وطن د حالاتو په لیدو خو ځکه اوسنی ولسمشر اشرف غني هم د ښځو په تعلیم ډېر ټینګار کوي او وايي نجونې په تعلیم روزل نسلونه په تعلیم روزل دي.

که خپلې ټولنې ته وګورو ډېر وخت که د یو ماشوم پلار تعلیم یافته وي مګر مور یې تعلیم ونه لري هغه ماشوم به ناولی ګرځي، هر وخت به کوڅو کې ورک وي، د مشر احترام به نه کوي خو که چېرې برعکس مور تعلیم یافته وي او پلار بې سواده د هغوی واړه بچي وګوري! چې څنګه اخلاق به لري مشر ته به هر

وخت سلام کوي، نظافت به يې پاک وي. بې تعليمه ميندې تل نورو ته محتاجي وي، که زوی يا لور يې ناجوره شي دومره به نشي کولی چې د ډاکټر د نسخې سره سم خپلو بچو ته په ټاکلي وخت دوا ورکړي. بې تعليمه ميندې د ټولنې لپاره داسې وي لکه په جامو کې رته ځکه هغه له ورايه ښکاره مالومېږي. خدای (ج) ښځو ته هم د نارينه په څېر يو شان ذهنونه ورکړي نو بيا ولې دوي له تعليمه محرومه پاتې شي؟

که اوس وخت کې د ځينو اسلامي هېوادونو پرمختګ وګورو لکه اندونيزيا، ترکيه، ايران... په دې هېوادونو کې د ښځو د تعليم کچه زياته ده او که افغانستان يا ځينې نورو وروسته پاتې هېوادو ته مو پام شي عمده علت يې جهالت او بې سوادې ده ځکه خو د خوښۍ په ځای په کې وحشت او جهالت روان دی.

تعليم يافته ميندې د يوې کورنۍ، ټولنې او هيواد لپاره ستر نعمت دي خو د افغانستان ډيرو ښارونو او کليو کې د نجونو لپاره د ښوونځيو دروازي هغومره خلاصۍ نه دي لکه څومره چې پکار ده. پکار خو دا ده چې هر افغان خپله خور او لور ښوونځي ته پرېږدي او تعليم پرې وکړي او حکومت هم بايد داسې زمينه ورته مساعده کړي چې د ټولو نجونو ښوونځيو تګ کې د دوی عزت خوندي وي او شرايط ورته داسې برابر وي څنګه چې اسلام او افغانيت يې تقاضا کوي.

ډاکټر نورالله درمان وايي : ماته يوه ورځ يوه ښځه راغله ويې ويل چې ښځينه ډاکټره شته ، ماته ورته وويل چې لور دې مکتب وايي

هغې وويل چې نه

ما ورته وويل چې ښځينه ډاکټره به له کومه شي .

د ښځو د تعليم پر وړاندې ټولنيزې نظرونه:

۱- مخالف

۲- موافق

مخالف :

ددې نظريه خاوندان د ښځو تعليم هيڅ ضرر نه ګڼي ، او دليل دا وړاندې کوي چې ښځو ته کومه نفقه په سر ده چې تعليم کوي . که مونږ دوی ته د تعليم اختيار ورکړو نو څه مطلب ځکه چې دوی د تعليم غرض

بل دی او زموږ بل ، ښکاره ده چې د کسب او کار ضرورت سړي ته دی او نه ښځې ته . نو په دې وجه د ښځو تعلیم د وخت ضایع کول دي .

تعلیم یافته ښځې اکثره آرادي ، بي باکه ، بي حیا ، مکاری ، او بد چلنده وي.

موافق :

دوی وايي چې اسلام ښځو ته د تعلیم حق ورکړی دی (اقرا باسم ربک الذی خلق ، خلق الانسان من علق ، اقرا و ربک الاکرم ، الذی علم بالقلم ، علم الانسان مالم يعلم)

ژباړه (ولوله ! په نوم رب خپل چې پیدا کونکی دی ، پیدا یې کړ انسان د وینې له توتې څخه ، ولوله ستا رب کریم دی ، هغه چا چې علم د قلم په واسطه علم وښوده ، او وېي وښودل انسان ته څه چې پرې نه پوهېده .)

رسول الله ص فرمائي (د علم زده کړه پر هر مومن ښځینه او نارینه قرض دی .) اسلام خپل پیروان د بیلا بیلو علومو زده کولو ته هڅوي چې تر څو مسلمانان علم حاصل کړي او خپل ژوند لوړو درجو ته ورسوي.

که ښځې پوهه ولري نو کولای شي چې خپل اولادونو ته ښه روزنه ورکړي اولاد به باشعوره، با ادبه او ښک عمله وي.

د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې

امنيتي ستونزې

د څو لسیزو راهسې افغانستان د ډېرو داخلي او بهرني عواملو په اساس د بې امنۍ په جال کې راگیر دی او نا امنی اوس هم روانه ده، چې له امله یې د ژوند ټولې برخې ټکنې دي، خو تر ټولو مهمه ستونزه بې امنيتي ده چې د هېوادوالو هوساینې ، سوکالۍ ، ارامتیا او پرمختګ په وړاندې یې زیات خنډونه را زیږولي دي. دغه بې امنيتي چې د ژوند په ټولو خواو یې اغیز ښندلی خو د زده کړې په بهیر کې یې زیاته اغیزه د

انجونو په تعليم باندې اچولې ده چې د انجونو د بې سوادۍ لامل شوی دی، تر ټول غوره مثال يې د انجونو پر مخونو باندې د تيزاب شیندل يا پاشل دي د ښوونځيو ته دانجونو د تللو مخه نيولې ده.

اقتصادي ستونزې

څنگه چې په مخکې د امیني ستونزې څخه یادونه وشوه همدې امنیت په اقتصاد هم اغیز کړی دی، د هېواد اقتصاد مو په خارجی مرستو ولاړ دی نو د هرې کورنۍ اقتصادي کمزورۍ له امله والدین نشي کولي چې د اولاد لگښتونه پوره کړي، نو زیاتره بچیان يې د تعلیم پر ځای درانده او شاقه کارونه کوي او انجونو ترڅنگ هلکان هم د زده کړې څخه بې برخې دي، چې د زده کړو څخه بې برخې وي، او هغه کورنۍ چې اقتصاد نیم ژاندی دی هغوی بیا یواځې په هلکانو باندې زده کړې کوي چې بیا هم انجونې له زده کړو څخه بې برخې دي. ځینې کورنۍ ښه پیاوړی اقتصاد لري مگر د ښځو تعلیم ورته بې معنی ښکار او وایې ښځه د پردې کور ده.

کلتوري ستونزې

په اکثره پښتنو سیمو او د بې سوادۍ له امله زیات خلک خپلې لوني ښوونځي ته لیږل شرم بولي او داهم بهانه کوي چې هلکان ښوونځی وایې انجونو ته اړتیا نشته، دا ډول خلک د خپل کهول او خپلوانو له پیغور څخه ډار او ویره لري، ددې ترڅنگ زیات داسې بهرنې عوامل هم شته چې د خلکو په زړونو کې یې له ښوونځي څخه کرکه پیدا کړې ده. لکه په اطرافي سیمو کې د ښوونځي څخه د یوې نښې بد نامه کیدل، په اقلیت برخه کې په اخلاقي فساد اخته کېدل، د کور تلیفون په ناسمه توګه کارول او په بعضي سیمو کې دهلکانو لخوا ازار ورکول دي.

اجتماعي ستونزې

ټولنیز ژوند باندې بیا هم اقتصاد او بې سوادۍ زیات اغیز کړی دی، چې ښځینه طبقې ته پکې یاخو خپل حق نه ورکول کیږي، چا یواځې د کور پورې محدوده کړي، څوک یې بیا ذلیله طبقه بولي، ځینې بیا په کور کې د لور پیدا کیدل شرم بولي او چا ورته د انسانیت نظر هم کړی. تر دې حد که کومه ښځه د حق د غوښتلو اقدام هم وکړي هغې ته له نورو ښځو لخوا سپین سترګې او بې شرمه هم ویل کیږي ؛ نو همدا لاملونه دي چې زیاتره اندازه ښځې د د ټولنیز ژوند له حقه محرومي دي، چې په همدې ټولنیزو حقونو کې دهغوي د زده کړې حق هم تر پښو لاندې شوی دی .

د ښځو پر وړاندې د اسلامي زده کړو ناسم پوهاوی.

هغه خلک چې علم او پوهه نه لري هغوی د انجونو تعلیم ته په ښه سترګه نه ګوري او وايي چې اسلام نجونو ته د زده کړې اجازه نده ورکړې نو ښځې باید درس ونه وای او په کورونو کې کیني د کور کارونه سرته ورسوي تعلیم ورله ضرور ندی، نو که له اسلام څخه خبر شي په قران کې د ښځو د ژوند او حق په سورت النساء کې په پوره تفصیل سره بیان شوی دی، ښځې د سړیو لپاره د (قوامون) په کلمه کې پایګا بللی دی او په ښځې د سړیو لپار لباسونه او سړی د ښځو لپاره لباس ذکر شوي دي.

محيطي ستونزې

په ټولنه کې د تهذيب د ناسمې کارونې له امله یواځه اندازه پوه او د علم خاوندان د ښځو د زړه کړې پر وړاندې خپله ستونزې دي، په ښوونځیو کې د ځېنو ښوونکو غیرې اخلاق چلند، د انجو څخه د ناسمو اړیکو غوښتنې لکه په پوهنتونونو او دارالمعلمینونو کې د انجو قصدي ناکامي، یا د اجباري واده غوښتنه او د هلکانو لخوا ازارول دي. په زیاته اندازه داسې ښوونځي هم شته چې د هغوی موجد شرایط اوسر پنا او احاطي د دیوالونو نشتوالی دی چې انجونې نشي کولای خپلې زده کړې پرمخ یوسي.

د والدینو له لوري مخه نیول

اکثره والدین بې سیواډه وي دوی د تعلیم په ګټه نه پوهیږي په ژوند کې د تغیر احساس نه لري، همدابول د خپل اولاد لپاره په راتلونکي کې سمه برنامه ریزې نشي کولي دې ته یې پام نه وي چې زما اولاد به د تعلیم په وجه د عزت والا وي، که زده کړې وکړي نو ژوند به یې د درناوي وړ او سوکاله وي، بې سواډه خلک اکثریت د مادي ګټې په لټه کې وي او هغه چې په چاپیریال کې د تعلیم یافته خلکو د زده کړو محصول له مادي نظره منفي وي نو د خپل اولادو راتلونکي هم ورته منفي ښکاري، همدا د دولت لخوا د بې کارۍ لامل دی چې په بې سواډۍ یې یوه اندازه منفي اغیز کړی دی.

د مکاتیبو نه شتون

لومړي څو دخرابي اوضاع له امله دولت ددې توان نه لري چې په هره سیمه کې جلا د نجونو ښوونځي جوړ او ښځینه ښوونکي پکې وګماري، خو که کوم ځای کې د نجونو مکتب شتون ولري او دخلکو توقع ور څخه کېږي په هغه اندازه دولت ورته لاس رسی نه لري، او د کیفیت له مخې هم په پوره اندازه څه چې په هېڅ حساب دي. او هغه کیفیتي زده کړې پکې نشته کومې چې مطلوب دي.

بڼځينه بڼوونکو نه شتون

بڼځينه بڼوونکي د زده کړنيزو مرکزونو لاسته راوړنه ده کله چې په يوه سيمه کې د نجونو بڼوونځي نه وي نو هلته بڼوونکي نه فارغېږي او د بي امنۍ، ضعيف امکاناتو له امله د بلې سيمې نه کومه بڼځينه بڼوونکي هم راتلو ته زړه نه ښه کوي ، پدې ستونزمنو شرايطو کې بڼوونکي ځان مصون نه گڼي او زده کونکي د نارينه بڼوونکو نه د خطر احساس کوي، په ځېنو ځايونو کيداشي دبڼځينه بڼوونکو نشتون يوه بهانه وي ځکه ښه مثال په بڼوونځيو کې د بيسکټ او غورو وېشل و چې په بڼوونځيو کې د نجونو دشموليت اندازه لوړه وه .

د اداري او استادانو نه پاملرنه

په دولتي چوکاټ د نجونو بڼوونيز بهير هيڅ ډول پاملرنه نه ده شوي، هغه استادان چې هيڅ مسلکي زده کړې نه لري او يا يې عمرونه زيات دي د نجونو بڼوونځيو ته معرفي کيږي بڼوونکي او اداره هم د نجونو د زده کړې لپاره سم پلان نه لري او نه يې د نجونو تعليم لپاره خپل رول په کار اچولي دي ،دمکتب اداره بايد په ټولنه کې د بڼځينه زده کونکو نه د دفاع په موخه خپل رسالت او مسؤليت سرته ورسوي، د ټولني او والدينو منفي ذهنيتونو درملنه وکړي.

لازمو اسانتياو کمښت

د نجونو زده کړيز نظام په وړاندې يو خنډ لازمو اسانتياو کمښت دی، چې له امله يې تل د نجونو څخه زده کړې نيمگړې پاتې وي نو دوي لپاره کورني،ټولنه او دولت هر اړين او لازم وسايل او سهولتونه اماده کړي چې په ملتيا يې وکولي شي خپلو زده کړو ته لاره پيدا کړي.

ماخذونه :

روهې ويب پاڼه بښځه او تعليم

تاند ويب پاڼه د نجونو تعليم

د جنت کالي ۸۰ صفحه

روهې ويب پاڼه

شپږم څپرکی**ښځه او کار****په اسلام کې د ښځو د کار کولو حکم**

په اسلام کې کار له ښځې او نارینه و دواړو څخه مطلوب دی او اسلام هر چا (نر او ښځې دواړو) ته بېلې بېلې دندې ور سپارلي او دا دندې د هغوی له فطرت سره سمې ټاکل شوې دي، خو نه خو دښځې فطرت له هر ډول کار سره برابر دی اونه د هغې د بدن جوړښت د هر کار لپاره شوې دی نو په همدې اساس اسلام ښځه له هر ډول شاقه، دروند اوسخت کار څخه وبخښله او ښځې ته یې عزت ورکړ او د هغې لپاره یې خوراکه، جامه او د ژوند ټولې اړتیاوې په خاوند یا نورو نژدې خپلوانو لازم کړلې مګر د انساني فطرت د ښمنانو ښځه په کار مجبوره کړله هغه یې په زور بر ته و وېستله او دژوند له ستونزو سره یې لاس په ګریوان کړله.

کارل مارکس د کمونېزم بنسټ اېښودونکی وایي: (ښځه د خپل ژوند د پایښت لپاره هر ورو باید کار وکړي).

ښځه هم انسان دی او نارینه هم، ښځه له سړي څخه پیدا ده او سړی له ښځې څخه.

الله ج فرمایي: (بعضکم من بعض) .. ال عمران ۱۹۵

ژباړه: (ځینې ستاسې له ځینې نورو یی.)

انسان ژوندی موجود دی او طبیعت یې هم داسې عیار شوی دي چې دخپل بدن د جوړښت په نظر کې نیولوسره کار وکړي م تحرک وکړي م فکر وکړي او که داسې نه وي نو بیا خو انسان نه شو.

الله ج هم انسانان د کار لپاره پیدا کړی دی، بلکې عمل او کار یې د خلقت هدف ښودلی دی.

(لېلوکم ایکم احسن عملا)

ژباړه : (چې وازموي تاسې چې کوم یو له تاسو ډېر ښه دی د عمل له مخې .)

فاستجاب لهم ربهم ان الاضياع عمل عامل منکم من ذکر او انثی . (ژباړه :) پس قبولي کړلې دوی ته رب د دوی ، بېشکه زه چې یم نه ضایع کوم عمل د هیڅ عمل کوونکي له تاسې نه نارینه وي که ښځینه .

ښځې ته په اخرت کې هم په ښه کار ثواب او بدله ورکول کېږي ، او په دنیا کې هم .

ښځه نیمه انساني ټولنه ده ، نو له اسلام څخه داهیله نه شي کېدلی چې نیمه ټولنه گوډه ، شله ، بېکاره ، عاطله او باطله اعلان کړي او داسې یو حدیث او آیت هم نه موندل کېږي چې له کوره بهر دښځو د کار حرمت ترې استنباط شي .

نو ویلی شوو چې په عمومي ډول دښځو ته کار روا دی ، ان په ځینو وختونو کې ورته مستحب او فرض هم دی لکه کونډه یا طلاق شوې ښځه چې د کار انرژي هم لري ، اولاد هم ولري او د کټې بله مرجع هم ونه لري ، او کار ته هم محتاجه وي یا ورته واړه وروڼه او خويندې پاتې وي ، یا یې پلار سپین ږیری وي یا یې مېړه بې وسه وي ، نو په دې ټولو صورتونو کې په ښځه لازم دي چې د کورنۍ د بار د اوچتولو لپاره کار وکړي ، لکه د حضرت ابوبکر صدیق رض ، لور ، حضرت اسماء به چې له خپل خاوند سره هر ډول مرسته کوله ، اس به یې ورته ساته ، په سر به یې ورته بار وړه .

ځینې وختونه ټولنه د دښځو کار ته جدي اړه شي بیا هم په ښځه لازم دي چې ټولنې ته د مرستې لاس ورکړي مثالاً : دښځینه ناروغانو دداوي ، د انجونو لپاره دښوونه او روزنه او داسې نور ، خوباید یو ځل بیا هم وویل شي چې د ښځې د کار لپاره مهم ځای دهغي خپل کور ، د اولادونو روزنه ، دکور حفاظت او دکور چارې دي ښځه چې په دې دایره کې څومره گټوره تمامېږي په بل یو ډگر کې هم دومره بريالۍ نده او همدا نېکمرغه ژوند دی مگر که بیا هم ښځه له کور څخه بهر لکه دفتر کې ماموریت ، یا کار خانه کې کار کوي نو ورته روادې خو باید د اسلام هغه قوانین بشپړ مراعات کړل شي چې دښځو ته یې بهر ته د وتلو په وخت کې ټاکلي دي .

همدا راز ښځه چې کوم کار کول غواړي نو باید چې هغه کار په خپل ذات کې ناروا نه وي او نه داسې چې حرام کار ته لار هواروي لکه له ځوان سړي سره دپردۍ پېغلې یو ځای اوسېدل د خدمتگاري یا ... په توگه یا د داسې چا سکرتریت چې یواځې توب ورسره راځي یا په فلم ، ډرامو ، تیاترو کې رقص او نڅېدل

يا په ساقي خانه کې پيالې وېشل يا په الوتکه کې ميلمه پاله يا بايد په خبرو او حرکاتو کې اسلامي اداب مراعات کړي .

قل للموء منات يعرضن من ابصارهن

ژباړه : (ووايه ايماندارو ښځو ته چې ښکته ساتي سترگي ، خپلې ، ساتنه دې کوي د شرمگاهو خپلو او نه دې ښکاروي زينت خپل مگر هغه چې ښکارېږي ، له دوی څخه اوبښايي چې وادې چوي پړونۍ خپل په خپلو گريوانونو باندې ... او نه دې وهي پښې خپلې د دې لپاره چې معلوم کړل شي هغه شي چې پټوي يې دوی له زينت خپل څخه .)

اسلام خو ښځه په سخت کارنه مجبوروي او نه يې هغه له کار څخه منع کړې ده ، اسلام په هر کار کې اعتدال څخه کار اخلي افراط او تفريط دواړه محکوموي او دښځې کار کول يې هم د ښځې په خوښې پورې اړوند کړل ، که چېرې هغه په خپله خوښه کار کول غواړي نو اسلام يې مانع نه ګرځي ، او که هغه ونه غواړي چې کار وکړي يا له کور څخه بهر ووځي نو څوک يې په زوره مجبورولی نه شي دا د اسلام د مهربانۍ او رحمت لويه نښه ده ، ځکه چې که اسلام ښځې هم هغو ستونزو ته مخ کړې وای کومو ته يې چې نارينه مخ کړي دي نو دا به د ښځې د مصلحت او خاصيتونو ضد ګرځېدو وه .

کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله ؟:

دا چې کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله څېړونکي په دې هکله اختلاف لري .

همدارنگه دا کوم اسباب وو چې ښځې ته يې د کور ، حمل او زېږون دنده ورکړله آيا دا بيولوژيکي اسباب وو که فزيکي چې نارينه ته يې ډېر توان او قدرت ورکړ او ښځې ته کم او که دا ټولنيز ، کلتوري يا تاريخي لاملونه وو چې د دنيا ټولې چارې يې د نارينه و په لاس کې ورکړلې .

دکتور محمد سائله ادم په دې هکله او ده څېړنه کړې ده ، هغه ليکي پخوا د ټولنې ظروفو او شرايطو د دې اجازه نه ورکوله چې ښځه کار ته و وځي او زده کړه وکړي خو کله چې حالات او شرايط برابر شول او بهر ته د وتلو اجازه يې ورکړله نو ښځې هم د کار ډگر ته راووتلې د ښځو بهر ته د وتلو لوی او عمده سبب دټولنې غوښتنه وه .

د ټولنې دې غوښتنې هغه اړه کړله چې طب او حکمت زده کړي ځکه بښځه حیا کوي چې خپل علاج په نارینه ډاکټر وکړي خصوصاً د بښځینه ځانگړو ناروغيو علاج او یا هغه ته خپل عورت وښيي نو دټولنې د دې ستونزې حل دهغي د وتلو لامل شو .

په خپل مسوولیت پوهه او خپله دنده پېژندل ، دا وزگار وخت ډکول ، په عام ژوند کې گډون د کورنۍ اقتصادي ستونزه پورته کول ،م په ټولنه کې د خپل حیثیت لوړوالی دا ټول اسباب را یو ځای شول او بښځه یې بهر ته وتلو ته اړه کړله دا چې د بښځې د کار فایده پېرې دي او که زیان او تاوان په لنډ ډول به ورته گوته ونیسو .

الف : د بښځې د کار گټې

دبښځې د کار گټه یا زیان له یوې ټولنې څخه تر بلې ټولنې توپیر لري که چېرې ټولنه سالمه او صالحه وي او د فطرت له پلوه له ایښودل شویو پولو څخه تېرې و نشي نو دبښځې بهر ته وتل گټه لري چې دا گټه د هغه سبب لاس ته راتلل دي کومو چې هغه بهر ته په وتلو اړ وستی وه مثلاً : د هغې ټولنې بښځې به نارینه ډاکټر ته له ور تگ ځنې خلاصې شي د بښځې د ځانگړیو ناروغيو چې اکثره یې نارینه و ته ښکارول څه چې حتی ویل هم نشي علاج به د بښځو په واسطه وشي .

بښځې به له کلتور ، تمدن او معرفت سره اشنا شي .

اسلام خو هم بښځې له وتلو څخه بلکل نه دي منع کړي مگر هغه وتل یې بد گڼلي چې بې ضرورته وي ، تقریب کوي ، پارکونو ، ټالونو ته ځي او په کوڅه او بازار کې په ناز او نخرو گرځي ، دا هم لویه گټه ده چې بښځې خپل مسوولیت وپېژني او کله چې اوزگاري ناستې وي پردي غیبتونه کوي ، دا ورته ښه ده چې په دې وخت کې څه مصروفیت پیداکړي انسان نارینه او بښځینه دواړو ډلو ته ویل کېږي او بښځه هم نیمه ټولنه ده نو که بښځه په عام ژوند کې له خپل مېړه یا کورنۍ سره څه مرسته وکړي نو دا خو بده نه ده کومې کورنۍ چې د غړیو له مخې هم گټې وي اقتصادي حالت یې هم کمزوری وي که بښځه وغواړي چې داسې یو کار وکړي چې هغه یې له عهدې څخه وتلی شي او اسلامي اصول هم مراعات کړي نو ممانعت

نشته نن سبا زموږ په ټولنه کې د بښځې د حیثیت د راپریوتلو غټ لامل دا دی چې هغه تیارخوره گڼلی شي نو که هغه ټولنې ته خدمت وکړي نو طبعي ده چې حیثیت به یې لوړ شي .

او څومره چې د هغې په اولاد پورې اړه لري دکتور محمد سلاله ادم وايي ! کارکونکې ښځې خپل اولاد ته د استقلال او شجاعت وخت او موقع ورکوي هغه له عملي ژوند سره مخ کوي هغه زېږوي او تکړه اموخته کېږي ، ځکه چې هغه له بهر نړۍ سره تماس لري د کار کونکې ښځې حس په کارو کې ډېر وي لکه د کور په کار کې ، په زده کړه کې ، د ژوند په نورو ساحو کې او همدا احساس خپل کوچني ته منعکسوي او دا احساس په هغه کې ډېر تاثیر راولي کومه ښځه چې کار کوي هغه له خپل کوچني سره په مینه مخ کېږي او مینه او محبت ورسره ډېر کوي او کوم وخت يې چې له هغه ځينې بېل تېر کړی دی د هغه بدله ورهڅوي .

يو امريکايي عالم نای ((NYE ۱۹۶ م کال کې وايي چې د کار هرې ښځې زوی ډېر تکړه او د ژوند د ستونزو په زغملو کې تر هر چا وړاندی وي .

ب : کارته د ښځې د وتلو زیانونه

کله چې چاسره ذاتي تمنع نه وي او نه ورسره د مذهب څه فکر وي ، امنيتي تدابير هم نه وي ، مجرم ته لازمه سزا هم نه وي ، نور بنسټيا چې هلته د ښځې بهر ته وتل ډېر ضرر لري دې ضرر ته خو مو مخکې اشاره هم وکړه لکه چې هلته عياشي ډېره شي هر څوک يې د ځان لپاره گټي او خوري يې ،

کورنی نظام له منځه ځي ، څوک د بچي زېږولو ستونزه پر غاړه نه اخلي ، د انساني نوع جرړه ختمېږي دکتوره ابدالين وايي : (په اروپا کې خو د ښځې کار کولو کورنی اقتصاد ښه کړ مگر د اخلاقو مستوی يې ټيټه کړله هلته چې ښځې په کار کې ستړې شي د بچيانو مینه خو يې هسې هم په زړه کې نه وي نو بيا خپل قهر او غصه په هغوی سروي .)

په ۱۹۶۷م کال د برطانيې په يو روغتون کې ۶۵۰۰ کوچنيان داخل د بستر وو چې مورگانو يې وهلي وو په هغو کې له سلو څخه شل مړه شول په امريکا او اروپا کې داسې روغتون نه و چې د کوچنيانو دا ډله په کې داخل دبستر نه وه ځينې يې په کې کانه ، گونگيان او وړانده شوي هم دي .

ماخذونه :

بڼځه او اسلام ۵۰-۵۳ ، ۶۰ – ۶۱ صفحې

اووم څپرکی**بڼځه او سیاست**

د علومو د اکاډمۍ د غړي مولوي محمد اعظم (طارق) په وينا ، چې د هیواد د اساسي قانون پر بنسټ ، ځان کانديدول او يا بل کانديد ته رایه ورکول، د ټولنې د هر وگړي بڼځې او نارینه حق دی. مولوي طارق زیاتوي: د اسلامي شریعت پر اساس که چیرې یوه بڼځه د اسلامي قوانینو او شریعت په چوکاټ کې د ټولنې ، خلکو او دین په لاره کې د خدمت ملاتړي ، نو هیڅ خنډ ورته نه شته . لکه چې د اسلام په پیل کې امهات المسلمین حضرت عائشې (رض) د ۳۰۰۰ پوځ مشري پر غاړه اخیستې وه او دا د دې بنکارندويي کوي، چې بڼځې په سیاست کې فعاله ونډه اخیستلای شي.

همداشان دیني عالم محمد حسن حقیار هم د بي بي عائشې(رض) گډون په جگړه کې د مثال په توگه بیانوي او وایي: ((د اسلام په پیل کې بڼځو او نارینه وو د سترو کارونو د ترسره کېدو لپاره په جوماتونو کې مشورې کولې، چې له وخت سره سم د سیاست په بڼه کې بدلون راغلی او اوس دغه چارې په پارلمان کې ترسره کېږي.)) دا ټولې څرگندونې د دې بنکارندويي کوي ، چې بڼځې هم کولای شي په سیاسي ، ټولنیزو ، روغتیايي، ښوونه او روزنه ، قضایي ، نظامي اونورو چارو کې ونډه واخلي او دا هم ثابته شوي، چې بڼځو په دې ټولو چارو کې خپله وړتیا هم ښودلې .

که د نړۍ پرمخ تللو هیوادونو ته ځیر شو، په ټولنیز ژوند کې بڼځې له نارینه و سره یو ځای د ورځني ژوند د پرمخ بولو لپاره اوږه په اوږه دخپلو همسیالو سره ونډه لري ، بڼځې په ډیرو کارونو کې د نارینه و په پرتله مثبت رول لوبولی شي، همدا سببونه دي چې دغو هیوادونو ډیر زیات پرمختګ کړی دی ، ځکه چې په ټولنیزو ، سیاسي ، روغتیايي او ښوونیز او روزنیزه او برخو کې یې بڼځې له نارینه وو سره یو ځای په کار لگیا دي ، له بلې خوا په اسلامي هیوادونو لکه عربستان ، ایران ، پاکستان ، اندونیزیا ، ترکیه د منځنۍ آسیا هیوادونه او نورو کې هم بڼځې له نارینه وو سره د ژوندانه په ټولو برخو کې په کار لگیا دي ، خو کله هم کوم چا د دوی دا ونډه غیر شرعي او غیر اسلامي ونه بلله.

خوله بده مرغه زموږ په ټولنه کې بيا تل هرې پديدې ته د ځينو په ليد په منفي ډول کتل کيږي . د تيرو کلونو ترڅو تجربو دا څرگنده کړې ، چې د مغرضو او اسلام او هيواد دښمنو لخوا د اسلام له مقدس دين څخه په بيلابيلو نومونو گټه پورته شوې او وسيله گرځيدلې. په ټولنه کې سربيره پر دې ټولو ستونزوښځې پ دې هڅه کې دي ، چې د ټولنې پ ټولو چارو کې برخه واخلي او خپل گټورتوب ثابت کړي.

له بلې خوا په پارلمان کې د ښځو ۲۵ فيصده شتون او د ۵ مليونو رای ورکونکو ښځو پيغام دا دی ، چې په هيواد کې د ښځو د يووالي او پيوستون خوځښتونه پيل شوي او د شکل نيولو په حال کې دي ، چې نارينه دې ته اړ باسي، چې د ښځو حقونو او د هغوی گډون ته د ټولنې په بيلابيلو برخو کې جدي پاملرنه وکړي او د ښځو نظر، د ښځو پريکړې او حضور، نور له سمبوليکې او فيشنې بڼې څخه را ووځي او په رښتيني بڼه په سياسي او ټولنيز ډگر کې په گټورتوب سره را څرگندې شي، تر څو وروسته له دې نه يوازې زموږ خويندې په ټولنه کې له خپل نه موجوديت څخه رنځ يونسې او نه هم د نړيوالې ټولنې تر نيوکو لاندې راشو.

په انتخاباتو کې د ښځو ونډه :

د افغانستان ټول اتباع ، ښځينه وي او که نارينه د قانون په وړاندې مساوي حقوق لري او د هيواد په سرنوشت سازو پرېکړو کې د ارادې ، نظر څرکندل ، د انتخابيدلو او انتخابولو حق لري .

ښځې د افغانستان د نفوس عمده برخه تشکيلوي او د افغانستان د اساسي قانون پر بنسټ، ښځې لکه سړي حق لري ترڅو د ټاکنو په بهير کې رایه ورکړي او د خپل سياسي برخليک په ټاکلو کې ونډه واخلي.

هره ښځه کولی شي چې گواهي ورکړي ، که چېرته په کومه قضايي دوسيه يا شخړه راشي نو ښځه مکلفه ده چې گواهي ورکړي ، البته که د شخړې په محل کې وي او علم ولري .

انتخاب هم يو ډول گواهي ده ، که غواړي چې ځان معلوم کړي نو ځان انتخاب کړه .

ښځه هم کولی شي چې ځان انتخاب کړي او هم کولی شي چې رای ورکړي . اسلام کې د امت نمايندگي کول د ښځو او نارينو ته يو شان دي ، البته ولسنشري نشي کولی .

ماخذونه :

کلید راډیو ښځه او سیاست

ښځه ، کورنۍ او ټولنه ۶۲ صفحه

افغانه ښځه ! مدرنیت ، اسلام او عنعنه ۱۰۰ صفحه

اتم څپرکی**ښځه او ټولنه**

ټولنه اوښځه دوه نه بيليدونکي نومونه دي چې يو دبل دمکمل او بشپړوونکي حيثيت لري، تمدن دعلم او معرفت دپرمختگ محصول دی. څومره چې په يوه ټولنه کې علم عام وي په هماغه اندازه دمدني ژوندانه په لور گړندي گامونه پورته کوي ځکه چې دموور غيږه يوه داسې ارزښتناکه مدرسه ده چې دملکت دترقي او پرمختگ او دټولنې دپه ځان متکي کيدلو لپاره داسې افراد ټولنې ته وړاندي کوي چې دهېواد په پرمختگ کې په زړه پوري گټه لري. همدا علت دی چې د اسلام سپيڅلي دين دعلم زده کړه په نر اوښځي دواړو يوشان فرض کړيده.

دحضرت ابوهريره(رض) ام المومنين حضرت عايشه(رض) په روايت حضرت رسول اکرم(ص) فرمايلي: ژباړه: په عام مفهوم سره ښځې اونارينه دواړه په کښې شامليری او خطرات محدثين په وضاحت سره فرمايي چې ددغه مبارک حديث اطلاق په نر اوښځي دواړو کيږي او دعلم زده کړه په نر اوښځي دواړو يوشان فرض شويدي خوځيني سرتمبه خلک په دي کلک ولاړدي چې ښځو ته دعلم زده کړه اصلاً په کارنه ده چې بيا په کاروي هم دومره ورته په کار ده چې خپل ضرورت پري رفع کړي.

د ښځې مقام په ټولنه کې

ښځه د بشري يوه نه بېلدونکې برخه ده ، په دې کې شک نشته چې ښځه نه وي نو بشري عالم به نه وي ، د نړۍ او افغانستان د عالمانو پوهانو ، متفکرينو ، ټولنيز او سياسي فعالانو او د نورو بريالي کسانو په منځ ډېرې ښځې دي ، او يا ښځو په خپل لمنو کې روزلي دي .

يوه مشهوره وينا ده چې د کاميابه سړي تر شا يوه ښځه وي . دې ښځې له هغې سره په ټولو کارونو کې مرسته کړې او کوي يې . ښځه يا ميندي دي چې په کورنيو او ټولنه خپله د مور ولۍ دنده تر سره کوي او خپل بچيان روزي ؛ يا په ټولنيز او سياسي چاپيريال کار او فعاليت کوي او يا هم په ښوونځيو او پوهنتونو

کې په خدمت بوختې دي . دغه بېلگې دا خبره جوتوي چې که بڼځو ته کاري فرصتونه برابر شي نو له نارینه و سره اوږه په اوږه او حتی تر هغوی په بڼه توککه کار او فعالیت کولی شي .

د بڼځي رول په ټولنه کې :

زمونږ ټولنه افغاني ټولنه ده ، داسې ټولنه چې اسلام او عنعنات پکې قوي موقف لري . په اقتصادي لحاظ له دینه انکار نشي کېدای چې د بڼځو رول دلته واقعاً د سخت اهمیت وړ دی ، ځکه چې له مسلسل ۳۰ کلنو جگړو ، مهاجراتونو ، مرگ ژوبلې ، فقر افغاني ټولنه د پټه ضرورت لري چې له خپلو موثرو کاري کدرونو څخه (که بڼځپنه وي او نارینه) اعظمه استفاده وکړي .

د تعلیم نشتوالی د دی باعث شوی چې حتا هغه بڼځي چې د کورنۍ په چوکات کې د خپلو اولادونو پالنې ته کافي وخت هم لري نشي کولای چې په موافقه توګه د خپلو اولادونو پالنه او روزنه وکړي .

ګورو چې د داسې محول ماشومان یو شمیر اخلاقي او سلوکي ستونزې لري ، هم میندې نشي کولی ټولنې ته مثالي اولاد وړاندې کړي .

امّا باسواده مېرمنو عملاً د هیواد په اداري فعالیتونو کې بڼه ونډه اخیستې، دغه رول که څه هم ډیر محدود خو خپل وزن یې درلود ، او هم یې ماشومان تر بل هر محول اخلاقي او سلوکي وي .

مطلب دا چې بڼځه کولی شي په ټولنه کې فعاله او هر اړخیزه ونډه واخلي ، داسې ونډه چې مذهب او کلتور سره په ټکر کې نه وي او نه د دې مادي او معنوي حیثیت یې په کې خوندي وي .

لور که زوی

لور او زوی د الله (ج) نعمت دی ، اکثره خلک لور د ځان پټی ګڼي او د هغې زده کړه عبس ګڼي، وايي لور خو د پردې کور وي یوه ورځ به لاره شي او زوی خو د بوډه والي همساره په همدې وجه نه د لور سالمې روزنې ته پاملرنه کوي اونه بې تربیه ته ، ان هغه میندې رتي چې لوني یې پیداکړي .

لوني یوازي هغه متاع ګڼي چې د اړتیا پر مهال ترې ګټه واخلي او تر خپله وسه یې ګرانه وپلوري .

د زامنو راتلونکي ته چې څومره پاملره او څومره اندېښمن وي د لور په برخه کې بياهيڅ فکر او اندېښنه ورسره نه وي .

اما له نيکمرغه په تېرو څو کلو کې عامه پوهوۍ ډير شوی دی لور ته هم د زوی په شان زده کړه ورکول کيږي .

افغانه نجلۍ، ټولنه او دهغي له ستونزو ډک ژوند

افغانه نجلۍ او ټولنه!

افغانه ټولنه يوه دوديزه ټولنه ده، که څه هم نورې نړۍ قبایلي ژوند پخوا ختم کړی، خو افغانان تراوسه پورې په دوديز ژوند او سستم کې روان دي.

په دې ټولنه کې د افغانه نجلۍ ژوند ډېر تريخ دی. په دې ټولنه کې د يوې نجلۍ ژوند د زېږېدو سره تريخ وي، ځکه چې کورنۍ يې په زېږېدنه هيڅ نه خوشحاليږي، په دې ټولنه کې هره کورنۍ او هر مور پلار د هلک په زېږېدنه خوشحالي او د نجلۍ په زېږېدنه د خپگان څرگندونه کوي.

د نجلۍ په دې ټولنه کې د سترگو غږولو سره د دهغي سره توپيري چلند پېل کېږي. دې ټولنې تل هلک ته په نجلۍ بری ورکړی او هلک يې له نجلۍ غوره گڼلی دی.

دا په داسې حال کې ده چې اسلام بښځو ته ډېر حقونه ورکړي دي، خو پښتنه ټولنه يوه داسې ټولنه ده، چې که څه هم ټول په ټول وگړي يې مسلمانان دي، خو د بښځو په حقونو يې بيا ځانونه غلي کړي دي او دې ټولنې هيڅ کله هم افغانه نجلۍ ته خپل حقونه نه دي ورکړي.

سعادت حسن منډو وايي، ((هر تن په بستره نجلۍ غواړي، خو هيڅوک هم لور پېدا کول نه غواړي))، دا خبره په دې ټولنه ډېره ښه ايلايي کېږي.

که هلک هر څه وکړل، خو هلک هلک دی، هغه ته دا حق لري، خو که نجلۍ له دروازي دباندې هم ووته، نو د دهغي قتل بيا روا کېږي. دا ټولنه په ډېرو وړو وړو خبرو نجلۍ وژني، تر څو خپل غېرت په ټولنه کې ښکاره کړي او خپل غېرت تاو کړي، چې داسې يو د غېرت! کار يې کړی دی.

افغانه نجلۍ او زدکړي!

د افغاني نجلۍ د ژوند يوه لويه او مهمه ستونزه د هغې زدکړې ته نه پرېښودل هم دي.

که څه هم اوس مهال ډېری خلک چې ښاري ژوند ته يې مخه کړې ده، هغوی د زدکړو پر اهميت پوهېدلي دي او خپلې لونه او زامن يو ډول مکتبونو ته لېږي او بيا دواړه په شريکه لوړو زدکړو ته هم لېږي، تر څو په ټولنه کې ژوند وکولای شي.

خو بيا هم زيات شمېر پښتانه او افغانان په قبايلي سسټم پورې تړلي دي او زيات خلک اوس مهال هم په کليو کې ژوند کوي. لومړی خوتولنه افغانه نجلۍ ته دا حق نه ورکوي چې زدکړې وکړي، ځکه تل همدا خبره کوي، چې نجلۍ د پردې کور ده او بايد چې فقط د کور کارونه زده کړي.

افغانه نجلۍ له پېدا کېدو سره په دې فکر کې وي، چې هغه د يو چا لپاره پېدا شوې او بايد چې د هغه لپاره ژوند وکړي، ټول عمر د نورو خدمت وکړي، د سړو د پښو لاندې ژوند وکړي او هن تر دې، چې که څه ناروغي هم لري نو کورنۍ ته يې څرگنده نه کړي، ځکه که داسې څه ناروغي او څه خبره مخې ته راغله، نو بيا به يې څوک نه ودوي.

نو په داسې حال کې، نجلۍ له زدکړو پاتې شي او ټول ژوند يې په تيارو کې تېر شي.

که ځينې کورنۍ نجلۍ زدکړې ته هم ولېږي، خو له څلورم پنځم صنف وروسته يې په کور کېنوي او وايي به چې بيا به يې څوک نه ودوي. يا داسې هم کېږي چې وايي، ولس به څه وايي چې په لونو زدکړه کوي.

يوه مهمه ستونزه دا هم ده، چې په ټولنه کې چې افغانه نجلۍ زدکړو ته لېواله وي او کورنۍ يې هم غواړي چې په انجونو زدکړې وکړي، نو بيا هلته مسئله دا وي چې بهر په لارو کوڅو کې هلکان انجونو ته ناست وي او زياتو سيمو کې هلکان په انجونو پسې اوازونه هم کوي او تنگوي يې هم، دا نو داسې يوه ستونزه ده چې زياتې کورنۍ بيا له دې وجې نه غواړي چې خپلې انجونې مکتبونو او پوهنتونونو ته ولېږي او زدکړې ترلاسه کړي.

نو په بچو زدکړه کول چې په نورو ټولنو کې يو د غېرت کار دی، هغه په دې ټولنه کې د بې غېرتۍ کار گڼل شوی دی، نو هم دا وجه ده چې افغانه نجلۍ په زياتو سيمو کې له زدکړو بې برخې او پاتې شوې ده.

افغانه نجلۍ او په ناخوښه توگه يې واده!

د افغاني نجلۍ په ناخوښه واده هم يو له مهمو ستونزو څخه دى.

اسلام نجلۍ ته دا حق ورکړى دى، چې په خپله خوښه واده وکړي. که يو هلک يې نه وي خوښ، نو بايد چې له واده انکار وکړي. خو زموږ په ټولنه کې بيا داسې ناشونې ده. که يوه افغانه نجلۍ له واده انکار وکړي نو هم وژلى کېږي، په دې تور چې دا خو ((فاحشه)) ده، ځکه چې هغه هلک يې نه دى خوښ، نو ټول ژوند به ورسره څنگه تېروي؟

يا که کومه نجلۍ دا وغواړي، چې د خپلې خوښې سره سم واده وکړي، نو هم دا ټولنه ورته اجازه نه ورکوي، که وروڼو يا پلار ته يې مالومه شي، چې افغانه نجلۍ د خپلې خوښې واده غواړي، نو هم د نجلۍ وژنه روا ده.

خو که هلک وغواړي، چې د خپلې خوښې واده وکړي، نو هغه حق لري، خو نجلۍ ته دا حق نه ورکول کېږي. دا د دې هم لامل شي، چې نجلۍ د خپل ځان د وژنې پرېکړه وکړي او په زياتو سيمو کې داسې پېښې ليدل شوي دي، چې د ناخوښه واده په وجه، انجونو ځانونه کړي دي او خپل خوږ ژوند يې مرگ ته سپارلى دى.

يا هم که کومې انجونه دې ته زړه ښه نه کړي، چې خپل ځان مرگ ته وسپاري، نو يو داسې تريخ ژوند پېل کړي، چې نه هم په خپله ښه ورځ وويني او نه يې هم خاوند ترې ښه ورځ وويني. چې دا نه يواځې د ټولنې د شا تگ سبب کېږي، بلکې د کورنيو د تاوتریخوالي او د لانجو سبب هم شي.

افغانه نجلۍ او د هغې سره کورنۍ تاوتریخوالی!

کورنۍ تاوتریخوالی يو داسې څيز دى، چې زموږ په ټولنه کې يې گڼ شمېر کورنۍ له لانجو سره مخ کړي دي. د افغاني نجلۍ سره زيات وخت کورنۍ تاوتریخوالی هم د کورنيو د مېرمنو له وجې راپېدا کېږي، خو د نجلۍ سره کورنۍ تاوتریخوالی هغه لامل دى چې د يوې افغاني نجلۍ ژوند يې تريخ کړى دى.

دا داسې يوه مهمه ستونزه ده، چې په ډېرى کورونو کې شته او د کورنيو ژوند هم د دې له وجې لانجمن شوى دى.

که تاسو د تېرو ورځو خبرونه په دقیق نظر وگورئ، نو تاسې ته به پکې داسې ډېرې خبرې مخې ته راشي، چې د کورني تاوتریخوالي له وجې یا هم ځینې ځایونو کې نجونو ځانونه کړي وي او یا هم مېرمنو په کورونو کې افغانه نجلۍ وژلي وي.

د کورني تاوتریخوالي یوه وجه دا هم ده، چې کور ته یې ورنډاريانې راشي، نو بیا یې ورنډاريانې غواړي چې په کور کې له انجونو څخه خپلې غلامې جوړې کړي، نو بیا ورته داسې پلمې جوړوي چې د انجونو ژوند ورسره تریخ شي او کورنۍ تاوتریخوالی رامنځ ته شي.

په بدو کې ورکړه!

د افغانې نجلۍ له پېدا کېدو سره د هغې د ژوند پرېکړې د سپرو په لاس کې شي. که په ماشوموالي کې یې چاته ورکړه او که په بدو کې یې چاته ورکړه.

نجلۍ دا حق نه لري، چې هغه له دې انکار وکړي او دا ووايي، چې که بد یو سړی کوي، نو ولې یې هغه قرباني شي، ځکه چې په داسې وخت کې بیا د افغانې نجلۍ مرگ روا دی.

په دې ټولنه کې ټول عمر هم دا کېږي، چې یو هلک یا سړی څوک ووژني او یا هم داسې بل څه بد کار ترسره کړي، نو جرگه کېږي او اخري خبره په دې وشي، چې د هغه هلک خور یا د هغه سړي لور، هغې کورنۍ ته په بدو کې ورکړل شي، چې یاد سړي یا هلک ورسره څه بد کړي وي.

دا نو بیا د دې نجلۍ لپاره د دوزخ په څېر ژوند پېل شي. کومې کورنۍ ته چې نجلۍ په بدو کې ورکړل شوي وي، هغوی بیا دې نجلۍ ته هیڅ د انسان په سترگه نه گوري او تل ورته د یو غلام په سترگه کتلی شي.

د نجلۍ په بدو کې ورکول اخري کې دا پایله شي، چې یا هم هغه نجلۍ ځانونه وکړي او یا هم ټول عمر د یو تریخ ژوند تېر کړي، ټول عمر د څاروو په څېر اوسېږي او ژوند یې له ستونزو څخه ډک وي.

ښځه په پښتنې ټولنه کې

پښتانه خپل د ویاړلي تاریخ په اوږدو کې، د دی په څنګ کې چې هیڅ یو اشغالګر استعماري قدرت ته یې سر ندی تیت کړی او هیڅکله یې هم د ذلت ژوند یې ندی منلی، د ښځو لپاره د ټولنې د نه بېلیدونکې برخې

په توگه د پېړيو راهيسې چې په نړۍ کې د بشر او د ښځو د حقونو هيڅ خبره هم نه وه، ښځو ته خپل په ټولنه کې ډير ښه مقام قايل شوی دی. پښتانه خپل د ټولنيز او سياسي ژوندانه د تاريخ په بهير کې، په ټولو ټولنيزو، سياسي، اقتصادي، دولتي اداره او آن په نظامي چارو کې پتمنې ښځې او نارينه بې له کوم تعصبه اوږه په اوږه کار او په گډه هلې ځلې کړي دي. ښځې په مختلفو دورو کې په ټولو ټولنيزو برخو کې فعالې وې، په مختلفو ادارو کې په افغاني لويو سلطنتونو کې د ښځو لپاره د ښوونې او روزنې آسانتياوې برابرېدلې او هيڅ ډول تعصب لږ و. ښځې د پښتنو د ټولو سلاطينو او حکمرانانو په سياست او اداره کې حياتي او فعاله رول لوبولی دی. د غوريانو د حکومت څخه کولای شو د سلطان راضيه چې په ۶۳۴ هـ کې په ټول هندوستان کې حاکمه شوه او د څوکلونو لپاره حکومت وکړ او په دهلي کې يې په خپل نوم سکه هم ووهله؛ په دغه دوره کې شايد په ټوله نړۍ کې کومه ښځه د يو غټ ملک حاکمه شوې نه وي. د امريکې د متحده ايالتونو په معاصر تاريخ کې چې ځان د ديموکراسي او بشري حقونو او په ځانگړې توگه د ښځو د حقونو ټيکه دار او حامي بولي، هيڅ يوه ښځه نده توانيدلې چې په هغه هيواد کې ولس مشره شي.

۲۰۰ کاله مخکې په کليو او بانډو کې ښځې د کورڅخه باندې له نارينه وو سره اوږه په اوږه کار کړی، او خپل د کار په مقابل کې يې مزد ترلاسه کړی، په دی هکله ځيرونکي «معصومه عصمتي وردک» په خپل کتاب کې «نقش و موقف زنان افغانستان» ليکي «احمدشاه بابا کارپوه ښځو ته په هيواد کې په حکومتي چارو کې د برخه اخيستنې اجازه ورکوله، دوی ته يې لقبونه وټاکل، په ځانگړې توگه د ښځو په اړوند او د ښځو د حقونو لپاره يې د فرمانونو د صادرولو حق ښځو ته تفويض کړ. چې کومه ښځه يې د يو کار لپاره گمارله، مېړونه يې هم ورته جوړول؛ ترڅو هغه فرامین چې دغې ښځې صادرولی نور هم وزن او اعتبار پيدا کړي. دغه نیک رسم د احمدشاه دراني د کورنۍ او تر هغه وروسته د سدوزايي او محمد زايي په سلطنتونو کې هم دوام وکړ.»

د افغانستان د تاريخ په اوږدو کې ښځې په سياست، اداره او د ظلم او يرغل په مقابل کې مبارزې او د خپلواکي په جگړو کې د نارينه وو په څنگ کې په ونډه اخيستلو سره ډير مهم رول لوبولی دی.

زه غواړم د زرهاوو نوم ورکې (گمنامې) اتلې ښځې د جملې څخه د څو تنو نامتو ښځو څخه يادونه وکړم چې هر يوه په خپل وار سره وکولای شول د خپلواکۍ او آزادۍ په مقدسو جگړو کې په مستقيمه توگه ونډه واخلي، د خپل پټ او عزت په دفاع کې کلک ودريري، او کله هم د غټو سلطنتونو او امپراتوريو د جوړولو عامل وگرځي. د دوی کارنامې د افغانستان په وياړلي تاريخ کې په زرینو کرښو ثبت شوي دي.

د بڼځو حقوق څوک تر پښو لاندې کوي :

دا یو څرگند حقیقت دی چې په ټولو ادیانو کې یوازې د اسلام سپېڅلي دین بڼځو ته ټول حقوق ورکړي دي. په داسې حال کې چې د اسلام دراتګ نه مخکې د جاهلیت په زمانه کې بڼځو ته د ژوندانه حق هم نه ورکول کېده، تردې چې خلکو به د پیغور له ویرې ژوندۍ بڼځولۍ، او که کومه به ترې ژوندۍ پاتې شوه نو سره له دې چې سپکه او حقیره به ګڼل کېدله، یو حق به هم نه ورکول کېده، لکه د میراث حق، د ملکیت حق، د احترام او د عزت حق اوداسې نور.

د جاهلیت په زمانه کې به له یوې بڼځې سره، په یو وخت کې ګڼو نارینه وو نا مشروع جنسي اړیکې نیولې او چې کله به یې ماشوم پیدا شو بیا به یې خبره پېژندونکې راوست او ماشوم به یې د دغو کسانو له پلې څخه یوه ته منسوب کړ.

همدارنګه په اوسنۍ زمانه کې، کفري نړۍ هم بڼځو سره هماغه پخوانۍ وحشیانه کړنلاره او د حقوقو تر پښو لاندې کول په نوي شکل او بدله خبره ترسره کوي، نو دا یو روښانه حقیقت دی، چې غربي نړۍ بڼځه له خپلو فطري او انساني حقوقو څخه بې برخې ګرځولې ده، یوازې د تجارتي اعلانونو او د مالونو د خرڅلاو لپاره ترې کار اخستل کېږي، ترهغه چې بڼځه ځوانې او ښکلا ولري، په تجارتي اعلانونو سره پرې د مالونو د خرڅولو بازارونه او مارکیټونه چلوي، کوم شیان چې نه خرڅېږي هغه د بڼځو په انځورونو خرڅوي. جنسي استفاده ترې کوي؛ خو کله یې چې عمر د مالوم حد څخه واورې او پخوانۍ ښکلا او ځوانې یې پاتې نه شي، بیانو د ټولنې د اوږو بار وي ځکه هاغه څه چې د بڼځو په اړه یې دوی ته اهمیت درلود هغه اوس نه شي ترلاسه کولی، نو له همدې امله پوره له پامه وغورځولی شي.

نو ځکه اوس په غرب کې د باکرو انجنو شمېره بې اندازې کمه ده، او نشته سره برابره ده. علت یې دا دی چې د دوی د دیموکراسۍ د قانون پر اساس که چېرې د زنا دواړه خواوې سره موافقې وي، په زوره نه وي ترسره شوي نو هیڅ جرم یې نه ګڼي، نو همدا د زنا د جرم د مخنیوي قانون د نه شتون وجه ده، چې د ایډز وژونکې ناروغۍ په غرب کې د حده زیاته شوې ده نو ځکه دواړه لوري دغه ناکاره عمل بې له کومې وېرې ترسره کوي.

له هاغه مهاله راهیسې چې د اسلام مبارک دین سپېڅلي وړانګې په نړۍ کې وپړقېدلې، بشریت ته یې د جهالت د تورو تیارو څخه د وتلو لار وروښودله، بڼځې ته یې هم لوړ مقام او هاغه ټول حقوق ورکړل چې بڼځې ورته په خپل انساني ژوند کې اړتیا درلوده. اسلام بڼځې ته په لومړي ځل د ژوند کولو حق ورکړی

چې په ژوندون د خاورو لاندې کولو او وژلو څخه یې وژغورلې، اسلام نارینه ته امر کړی چې ښځې سره ښه چلند وکړي (وعاشروهن بالمعروف). اسلام ښځه د ټولنې جوړونکې وبلله او هغه یې د کور نیکمرغي، د نارینه جامه، د نارینه او دوزخ ترمنځ پرده وگڼله، او د نارینه لپاره یې د مور، خور، مېرمنې او لور ارزښتناک حیثیت د مرگ تر مهاله ورپه برخه کړ.

رسو الله صلی علیه وسلم په یوه حدیث کې هغه څوک د کامل ایمان درلودونکی او بهتر گڼلی دی چې له ښځو سره ښه چلند کوي: «أَکْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ» یانې کامل مؤمن هغه څوک دی چې د ښه اخلاقو درلودونکی وي، او هغه څوک ستاسې له جملې ښه دی چې د خپلې کورنۍ لپاره ښه وي.

د اسلام په سپېڅلي کتاب قرآن کریم کې یو سوره د ښځو په نوم (سورة النساء) نومولې شوی دی، چې پکې د ښځو حقوق لکه د میراث احکام او له هغوی سره د انصاف کولو په اړه لازمي لارښوونې بیان شوې دي. همدارنګه یو بل سوره د مریم رضي الله عنها په نوم نومولې شوی دی. همداسې د قرآن کریم په مختلفو ځایونو کې ښځو سره د ښه چلند، او د هغوی د مشکلاتو د حل لارې چارې په ګوته شوي دي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم- په خپلو مبارکو احادیثو کې ښځه (مور) له نارینه (پلار) څخه درې ځلې په حق کې زیاته گڼلې ده.

رسول الله صلی الله علیه وسلم مسلمانان هڅولي دي چې یو بل ته پرښځو باندې درحم او هغوی سره د ښه چلند په اړه وصیت وکړي فرمایلي یې دي: «استوصوا بالنساء خيرا» راوه البخاري ومسلم. ژباړه: یو بل ته دښځو په هکله ښه وصیت او سپارښتنه وکړي.

که څه هم په اوسنۍ زمانه کې لکه څنګه چې په اروپا، امریکا او کفري نړۍ کې د اسلام په ضد ډېر زیات منفي تبلیغات ترسره کېږي چې وایي اسلام ښځو ته پوره حقوق نه دي ورکړي، یا د ښځو سره ښه سلوک نه کوي، خو پخپله په همدوی کې ښځې تر نارینه وو ډېرې مسلمانېږي. په امریکا کې د هرو څلورو کسانو څخه چې اسلام قبلوي، درې یې ښځې وي. او د برتانیې د یو نیم ملیون مسلمانانو په منځ کې پنځه ویشتمه زره یې سپین پوستي انګریزان دي چې تازه مسلمانان شوي دي او جالبه یې لا دا چې په دغو کې د ښځو شمېره تر سړیو زیاته ده.

د بڼځو د دې زياتو مسلمانېدلو وجه دا ده چې خلک کله منفي تبليغات واورې، نو دې ته اړ شي چې د اسلام پوره مطالعه او څېړنه وکړي، بالاخره ورته ثابته شي چې اسلام هاغسې دين نه دی لکه چې غرب يې انځوروي، بلکې يو سپېڅلی دين دی، چې د هېچا حقوق نه تلف کوي.

اوس غواړم چې بڼځو ته د اسلام له خوا ځينې نور مهم ورکړل شوي حقوق هم په لنډه توگه، په لاندې ډول وړاندې کړم:

۳- د واده څخه وروسته د بڼځې ټوله نفقه او پوښاک (جامه) هم اسلام د نارينه (مېړه) په غاړه اچولې ده، او بڼځه يې د نفقي د درانه مسئوليت څخه معاف کړی ده. الله تعالى فرمايي: «وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ» [البقرة: ۲۳۳]. يانې او د ماشوم پر پلار باندې د هغه د شپې ورکونکې مور نفقه او جامې لازمي دي په نيکې طريقې سره.

همدارنگه په بل ايت کې الله تعالى فرمايي: «الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ» [النساء ۳۴]. يانې نارينه پر بڼځو مسلط او اداره چيان دي له دې امله چې الله تعالى د هغوی ځينو ته پر ځينو نورو فضيلت ورکړی او له دې کبله چې نارينه خپل مالونه لگوي.

جابر رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم خلکو ته په خطبه کې داسې وفرمايل: «اتَّقُوا اللَّهَ فِي النِّسَاءِ، فَإِنَّهُنَّ عَوَانٌ عِنْدَكُمْ أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانَةِ اللَّهِ وَاسْتَحْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ بِكَلِمَةِ اللَّهِ وَلَهُنَّ عَلَيْكُمْ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ» رواه مسلم. يانې د بڼځو په هکله د الله تعالى څخه وډار شئ! داځکه چې تاسې دوی د الله تعالى د امانت په توگه اخيستي او د هغوی د شرم ځايونه مو د ځان لپاره حلال کړي دي نو په تاسې باندې د دوی خوراک او پوښاک لازم دی.

او په بل حديث کې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: «وَحَقُّهُنَّ عَلَيْكُمْ أَنْ تَحْسِنُوا إِلَيْهِنَّ فِي كِسْوَتِهِنَّ وَطَعَامِهِنَّ» رواه الترمذی. يانې ستاسو د بڼځو حق پر تاسې دا دی چې هغوی ته ښه جامه او ښه خوراک برابر کړئ.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: «ثَلَاثَةٌ قَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَنَّةَ مِمَّنْ خُمِرَ وَالْعَاقُ وَالِدِيُوثُ الَّذِي يَقْرُ فِي أَهْلِ الْخَبْثِ» رواه احمد والنسائي. يانې پر دريو کسانو باندې الله تعالى جنت حرام کړی دی د شرابو معتاد، د مور او پلار خفه کوونکی او دووس سړي، چې د خپلې بڼځې د عفت پاملرنه نه کوي او پردي سړو ته اجازه ورکوي چې دهغه د بڼځې سره ناسته پاسته او راشه درشه وکړي.

بلکې داسلام مقدس دين امر کړی دی چې نارینه دې د خپل عفت او ناموس څخه دفاع وکړي او که په دغه لار کې څوک ووژلی شي نو هغه شهيد دی. رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: «من قتل دون اهله فهو شهيد» روہ الترمذي و ابو داؤد والنسائي. يانې څوک چې د خپلې ښځې د عفت څخه په دفاع کې ووژلی شي نو هغه شهيد دی.

۵- همدارنگه اسلام ښځې ته د ميراث حقوق هم ورپه برخه کړي، چې له اسلام څخه مخکې د جاهليت په زمانه کې يې دغه حقوق نه درلودل.

۷- يو بل مهم حق چې اسلام ښځه ترې برخمنه کړې ده هغه د احترام او کرامت حق دی، سړی بايد خپلې ښځې ته د احترام په سترگه وگوري او هاغه وينا او عمل ترسره نه کړي چې د هغې د خپگان او خواشینی سبب گرځي، او دا ځکه چې ښځه يوه باعزتۀ انسان ده او بايد دهغې سره د يوې مزدورې په څير چلند ونه کړی شي، ښځو ته په سپک نظر کتل دا د کم اصلو او کم عقلو نارينه و کار دی. په يو حديث کې داسې راغلي دي: «ما اکر مهن الا کریم ولا اهانهن الا لئيم» رواه ابن ماجه. يانې عزتمند سړی د ښځو عزت کوي او سپک او رذیل سړي د ښځو سپکاوی کوي. مطلب دا چې د ښځو عزت کول د ځان عزت کول دی او دښځو سپکاوی د ځان سپکاوی دی.

۸- د ښځو تعليم د ښځو حق نه، بلکې يوه فريضه ده، چې علم په هر مسلمان (نارينه او ښځينه) باندې فرض دی. خو دا فرضيت به په هاغو شرايطو برابر وي، چې اسلام ښځو ته ټاکلي، او د ښځې عزت، ابرو او حيا نارينه و سره په مخلوطيت کې پايمال نه شي.

دعائشی رضي الله عنها څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: «من ابتلى من هذه البنات بشئ فاحسن اليهن كن له سترا من النار» رواه البخاري ومسلم. ژباړه: چاته چې لورگاني ورکړی شوی وي او دې ورسره احسان وکړي (د هغوی ښه خدمت، پالنه او تربيه وکړي) نو دغه لورگاني به دده او ددوزخ داور ترمنځه به د يوې پردې په شان وي يانې دغه لورگاني به د دوزخ د اور څخه د ده د ژغورنې سبب شي.

د اميدوارو مېرمنو سره بايد څنگه چلند وشي:

د اولاد لرلو له پرېکړې وروسته، چې کله مور او پلار د اولاد لرلو پرېکړه وکړه او په دوه اړخيزه توگه يې دا منله چې مور کولای شو يو اولاد ولرو او د هغه/هغې سمه روزنه وکړو، نو پلار بايد خپله مېرمن

په پرلپسې توگه د اړوندې ډاکټرې/ډاکټر تر درملنې لاندې ونيسي او د هغوی د مشورو سره سم کړنې ترسره کړي، اوس خو به ښايي داسې کسان نه وي، چې هغه عمومي او لومړني معلومات ونه لري، د اميدواری پرمهال د دروند وزن پورته کول او ډېر کار کول او له ورته نورو کارونو ډډه کول دي، خو داسې نورې ستونزې هم شته دي، چې زموږ ټولنه ورسره مخ ده خو موږ يې حتا ستونزه نه بولو او ښايي ډېرو يې په اړه فکر هم نه وي کړی، هغه د مېرمنې اروايي نارامي ده، که هغه نارامه وي نېغ په نېغه پر ماشوم اغېز کوي، د مور خوراک، څښاک او حتا کړه وړه د مور په گېډه کې د ماشوم پرتوليزې ودې اغېز کوي.

له سمو او گټورو خواړو نيولې هان تر ځينو اړينو درملو پورې بايد يوه اميدواره مور د خپلې اميدواری د سلامتيا په پار ولري، د دغو ترڅنگ آرامه او سوليز فضا او چاپېريال هم اړين دی، له اروايي فشاره د مور ساتنه او هغې ته راتلونکي ډاډ ورکول دا ټول هغه څه دي، چې په ډېرو عادي امکاناتو باندې يې ترسره کولای شو.

خاوند کولای شي، خپلې مېرمنې ته د مينې په ښوولو سره ډاډ ور په برخه کړي او حتا د ماشوم د راتلونکي په اړه ورسره بحث او مباحثه کولای شي، چې داسې او هسې به يې روزو داسې مينه به ورکوو، دغه خيالي نړۍ جوړول هم اميدواري مېرمنې ته سکون ور په برخه کوي او که خاوند يې ورسره په مينه او محبت چلند وکړي، عاشقانه چاپېريال جوړ کړي او ورسره د ورځنيو چارو په سمون او ترسره کولو کې مرسته وکړي، ښايي هغې ته يو ډول دنننۍ ډاډ ورکړي او په ډېر غرور سره به خپل ژوند ته ادامه ورکړي، چې ښايي دا غرور يې د ماشوم د روغتيا، او ښې ودې په برخه کې ډېره مرسته وکړي.

د خپلې کوتې په ديوالونو د ماشومانو د انځورونو د ځورلو سره تاسې هغې ته د ماشوم د سپېڅلي او مينه ناکي نړۍ په اړه خبرې کولای شئ، هغه به يې په ليدو خپل راتلونکی ژوند له خوښيو او مينې ډگ گڼي او له همدې سره به يې ذهن آرامه، خوشاله او ذهني سکون به يې هم په برخه وي. غواړم په لسو ټکو کې د اولاد د زېږون دمخه د ځينو چارو ترسره کول راوغاړم:

په کوټه کې د ماشومانو انځورونه د مور ذهن د ماشوم لرلو لپاره نور هم اماده کوي او له ځانه سره ورته خوشاليانې زېږوي

مور ستړيا ته نه پرېښوول او هغې ته هر ډول اروايي سکون ورکول.

له مېرمنې سره د خاوند خوشاله، ملاتړی او مینه ناک چلند.

د کورنۍ چاپیریال خوشاله او آرامه ساتل او د کورنۍ نور غړي د امیدواری پرمهال د ستونزو، دردونو او نورو کړنو په اړه خبرول، چې که د امیدواری مېرمنې څخه کومه تېروتنه وشي، باید ځواب یې ستوغ او تېر ورنکړل شي، د بېرته ورځوابولو پرځای یې حالت درک کړای شي او په حوصلې یې په مینه ناکه لهجه پوه کړي.

د ماشوم روزلو په اړه له امیدواری مېرمن سره بحث کول او دماشوم لرل یې د دواړو لوریو د مینې ډېروالی ښوول وگڼي.

د اولاد راوړل باید د کورنۍ ښېرازي وگڼي او ورته خوښ بینه اوسي، چې په راتګ سره به یې کورنۍ ښېرازه کېږي، نه دا چې داسې فکر ورکړای شي، چې په راتګ سره یې کورنۍ غالمغالي او مېرمن سترې کېږي.

د امیدواری مېرمنې د خوړو او پرځای غوښتنو پوره کول او په خپلسري ډول د هر ډول درملو نه خوړلو توصیه کول.

د امیدواری مېرمن حالت درکول، خاوند باید د خپلې مېرمنې حالت درک کړي او ښایي له هغې څخه ځینې ناسم عکس العملونه ترسره شي، خو باید په سره سینه یې په مینه ورځواب کړي او په ارامي یې پوهه کړي.

د امکان په صورت کې د منظرو لیدل او ارام ښوونکي او ښکلي ځای ته وړل او چکر ورکول.

د خاوند له خوا ورته د پوره ډاډ او ملاتړ احساس ورکول.

په تولید ډول دا ویلای شم، چې د ماشوم تر زیږون دمخه باید ټولې خوښۍ، مینه او مرسته د ماشوم مور ته ورکړل شي، ځکه چې په مور باندې هر ډول سم او ناسم حالات نېغ په نېغه د ماشوم په ودې او روان اغېز کوي.

د بښځې او نارینه ترمن توپيرونه

الف : بيولوژيکي توپيرونه

دنارینه روغتيايي حالت د بښځې په اندول ښه وي ځکه چې په هغه کومه ټاکلې ناروغي نه راځي کومې چې پر بښځې راځي .

د حيض او نفاس حمل او زېږونې ، د تي ورکولو ، د کوچني د روزنې اغېزې د بښځې په بدن پريوځي : مثال : په حيض کې د بښځې بدن پر هغې درنېږي د تودوخې درجه يې ټيټېږي ، هاضمه يې خرابېږي ، د بدن غړي يې سستېږي په هرو سلو کې (۳) 2 بښځې په حيض کې درد نه لري نورې ټولې له دې دردونو څخه خوږېږي .

علي القاضي د نور سکستشنسکي ، امېل لورک ، لاینسکي ، فان دی فلدا ، مېل نورالک ، گېهارد ، کرسې شکنسکي ، کرافت ايبنو ا و داسې نورو مشهورو ډاکټرانو او پوهانو نظريات را اخېستي دي چې لنډيز يې دادی .

بښځې ته په حيض کې سردرد ، ستوماني ، د اندامونو سستې ، دېوکو

درد ، د اعصابو کمزورتيا ، په مثانه کې پرېشاني ، له بدهضمۍ څخه شکايت ، په سينه کې درد ، دتنفس سرعت ،م د طبيعت گډوډ واله او پرېشاني لکه چې بښځه ډېره ناروغي وي ، له نامه څخه لاندې درد چې د زړه تنگوال به ورسره وي پيدا کېږي ژرېدونکې به وي ، فکر خراب وي ، سکون ، اطمینان ، سوکالي او آراموالی ورسره نه وي ،م خپل ورځنی کار نشي کوالی ، د بدن غړي يې د ارادې تابع نه وي مثال : که کاتبه وي پوره ټايپ نه شي کوالی ، د يو ټکي په بدل بل ټک وي هې جمله جوړوالی نه شي ، غير اختياري کار ترې وشي ، پدې ورځو کې به ډېر جنگ او لانجې کوي ، د هغې له اخلاقو څخه به په دې ورځو کې هر څوک شکايت کوي ، حتی د هغې اولاد هم.

ډاکټر (وینزج) د خپلو مشاهداتو په رڼا کې لیکي : کله چې د بښځې له پلوه محکمې ته کوم شکایت کېږي نو ودې گوري ښايي چې هغه د حیض په وخت کې وي ، ځکه چې په دې موده کې د هغې اعصاب کار نه ورکوي ، او دحمل په موده کې هم څو میاشتي کله ناروغه وي او کله روغه او د ولادت څخه وروسته (نفاس کې) هم د بښځې هغه حالت وي کوم چې په حیض کې وي .

ډاکټر (هیولاک ایلس اوبرت مول) لیکي : بښځه باید د حمل په وروستۍ میاشت کې نه دکور کار وکړي او نه د دفتر همدارنگه د نارینه اندامونه کلک او غښتلي وي پلنې او پراخه اوږې لري ، وړه او تنگه گیده یې وي ، د بدن شحمیات (وازدې) یې په مناسب ډول په بدن کې وېشل شوې دي ، ږیره او بریتونه یې راشي اواز یې غټ او غلیض وي ، مگر بښځه نرمه او گرده وي

ډاکټر شفیق عبدالملک لیکي :

بښځه ښکلې بڼه لري ، تیونه یې په مناسب ځای کې دي چې د کوچني د تغذیې لپاره مناسب او ښایست او ښکلا کې زیاتوالی راولي ، گرده بیه غوره کړي عورت یې په مناسب ځای کې دی چې کوروالی ، حمل او تناسل ته ښه برابر دی او څنگه چې دښکلا غوښتنه ده هماغسې یې اواز نرم دی.

د نر او بښځې ترمنځه د غړو په اړوند نولس (۱۹) توپیږه دي ، د نارینه ماغزه د بښځو له ماغزو سره توپیږ لري ، پدې هکله یو عالم چې په کال کې یې د نوبل جایزه واخېستله ډیهره څېړنه کړېده یهو تهه یهې نارینه ماغزه اوبل ته یې بښځینه ماغزه نوم ورکړی دی .

الله ج انسان ته څنگه چې د ښکلا غوښتنه ده ښایسته بڼه ورکړه ، څه چې نارینه په ښکلا کې ډېرښت راولي هغه یې نارینه ته ورکړل ، او کوم څه چې د بښځې په ښکلا کې ډېرښت راولي هغه یې بښځې ته ورکړل .

فرمایي : (لقد خلقنا الانسان فی احسن التقوم)

ژباړه : په تحقیق سره مو پیدا کړی دی انسان په ښه اندازه سره (همدارنگه د وزن له نظره نارینه دروند او د اوږد قامت خاوند دی د نر هډوکي کلک او غښتلي دي بښځه د نر په پرتله ژر لویږي بدن یې ژر وده کوي د بښځې بدن د نر په انډول د وازدې د ذخیره کولو ډېر قابلیت لري ، په نارینه کې وازده په سلو کې اتل (۱۸٪) او په بښځو کې (۲۸) ده .

علي القاضي وايي چې : د هر انسان په بدن کې ۶۰ ميلیونه سوري دي مگر که په مايکروسکوب کې ځير شئ پېژندل يې شئ چې دا د نارينه د بدن سوري دي او دا د بښځې .

ب: سيکلورژيکي توپيرونه

د عين الشمس پوهنتون کې د علم الفس (اروا پېژندنې) استاد دکتور سيد فواد البهي ليکي : انجلۍ د خپل عمر د مراقبت تر دورې له هلک ځينې هوبښياره او ځيرکه وي م له مراقبت څخه تر بلوغ هلک هوبښيار وي او وروسته بيا دواړه برابر وي .

دوه غربي پوهان د هلکانو او انجونو ترمنځ د ازموينې د نتيجې تر کتلو وروسته وايي چې دا دواړه ډلې په نمر و کې سره برابرې دي .

په هر حال د نر او بښځې ترمنځ توپيرونه علماوو روښانه کړيدي ، لکه د بښځې عاطفه : نرم طبيعت ، د اسرارو (پټو) نه ساتنه ژر تر اغېزې لاندې راتلل په وړه خبره خفگان او خوشحالي بښځې په ستاينه او غندنه کې تر هر چا مخکې ، په مدح او ثنا کې پياوړې دي ، بې له کوم دليل او پلټنې څخه چې څه واري نو هغه مني صبر او تحمل نه لري .

ج: فزيولوژيکي توپيرونه

د نارينه اواز سخت ، غټ او غليظ دی او د بښځې اواز نرم او لنډ دی ، د غدو او زړه ناروغي په بښځو کې ډېره وي ، ډاکټران وايي چې : د دې لامل حمل ، حيض ، نفاس (والدت) او رضاعت (تي ورکول) دي .

دا و د بښځې او نارينه و ترمنځ مهم توپيرونه چې فطرت په نر او بښځه کې پيدا کړي دي .

ماخذونه :

انيس ويب پاڼه بڼځه او ټولنه

افغانه بڼځه ! مدرنيت ، اسلام او عنعنه ۲۰ - ۲۱ صفحي

نهم څيرکي

ناوړه دودونه:

ولور :

ولور د لوړ قيمت مانا ورکوي او کوم شرعي جواز هم نه لري .

په ټولو ځايونو کې ولور يو شان نه وي ، په مشرقي ولايتونو کې له نيکمرغه ولور د نشت سره برابر دی ، که ولور واخلې هم ډېر لږه اندازه هغه هم د جلی په جهيز کې مصرفيږي . اما په جنوبي ولايتونو کې ولور ډير زيات دی .

يوه وجه خو يې دا ده که په لور لږ ولور واخلې نو خلک جلی ته پېغور ورکوي چې ته خو بې ارزښته وي او پلار دې مفته ورکړي .

دوهمه وجه داده چې پلار يې ځکه ډير ولور اخلي چې د ولور په پيسو زوی ته واده وکړي او يا هم په کوم کار شروع کړي .

معمولاً د لوړ ولور په ورکولو سره پلار خپله لور سپين ږيري اويا معيوب ته هم ورکوي .

د اسلام نه مخکې د جاهليت په زمانه کې به بڼځي خرڅېدلې هر چا به چې کومه بڼځه خوښه شوه نو د هغې قيمت به يې ادا کړ او هغه بڼځه به يې کور ته بوتله ، ددې بڼځې ټول واک به هغې سړي سره وه .

پايښي :

په ډير ولور اخستلو سره د بڼځې معنوي او مادي ارزښت له منځه ځي .

له خپلو ډېرو حقوقو څخه محروميږي .

ډير هغه ځوانان چې لوړ ولور تاوان نلري ، مجبور يږي چې خپل نفسي خواهشات له ناروا اړيکو پوره کړي .

ډېرې پېغلې د لوړ ولور له کبله کلونه کلونه د پلار په کور کې ناستې وي .

زما په نظر ډير ولور د ټولنې وروسته والی او ناپوهي ده . افغانه بښځه! مدرنيت، اسلام او عنعنه (۸۶-۸۷ صفحه)

د بدل ودونه:

کومه کورنۍ چې د واده مصرف نه لري ، نو هغه کورنۍ د بدل واده ته زړه ښه کوي . د بدل ډوډ داسې دی چې مقابل لوري وايي ته دې خپله لور زما زوی ته راکړه او زه به مې خپله لور ستا زوی ته درکړم.

پایلي:

که کوم طرف په خپلې بښځې ظلم کوي ، نو هغه بل طرف يې غچ د خپلې بښځې اخلي ځکه چې هغه ددې په بدل کې تللي ده . داسې وادونه اکثره بريالي نه وي او نه په شرعيت کې جواز لري.

په بدو کې ورکول:

په بدو کې د جلی ورکول ، دا ډوډ داسې دی چې که چیرته د یو چانه څوک په قصد یا سوا کې ووژل شي نو د مړې کورنۍ ته به بد ورکوي ، هغه بد یوه یا دوه انجونې وي ، چې د مړې کور ته به يې ورکوي ، که چیري کومه کورنۍ انجونې ونلري نو بیا به بیسي ورکوي چې معمولا دا بیسي لس یا پنځ لس لکه وي.

پایلي:

کومه پیغله چې پ بدو کې ورکول کیږي هغې سره ښه چلند نه کیږي ، البته په ځینو کورنیو کې د وخت په تیریدو سره بیا هغې سره هغسې بد چلند نه کیږي.

د هغې جلی ارمانونه د خاور سره یو شي ، او هر حقوق څخه محرومه شي . اما له نیکمرغه دغه ډوډ د پخوا په څېر عمومیت نه لري ، یا داسې پېښي ډېرې نه پېښېږي او یا د خلکو شعور او نظر پراخ شوی دی .

د ملاتړ پيدا کولو په خاطر ودونه:

ځينې کورنۍ ددې لپاره چې په ګلي او سيمه کې اعتبار لور او قوي ملاتړ پيدا کړي نو خپلې لوني معتبر کورنيو ته ورکوي.

ماخذونه :

افغانه بڼه! مدرنيت، اسلام او عنعنه (۸۶، ۸۷، ۸۸ صفحي)

بڼه، کورنۍ او ټولنه (۱۹ صفحه)

د بڼو پر وړاندې د تاوترخوالي له منځه وړلو د قانون د تطبيق پنځم راپور (۱۸-۱۷-۱۶ صفحه)

لسم څپرکی

بڼځه او تاوتریخوالی:

تاوتریخوالی هر هغه چلند ، حرکت او وینا ته ویل کیږي چې د لنساني لوړو ارزښتونو سره توپیر ولري او نفي کوونکي یې وگرځوي او د یو شخص د وروسته پاتې توب ، گوښه کېدل ، سرخوږي ، رواني ناروغي ، ځان وژني او د مړینې یو لامل ګرځي.

د تاوتریخوالي لاملونه

دا یو بیخي تجربه شوی او عیني واقعیت دی چې پر بڼځو د تاوتریخوالي رټلې پدیده په بیلا بیلو شکلونو یانې د کورنۍ د ناوړه چلندونو هغه چې د کورنۍ یو غړي په توګه یې حقوق تر پښو لاندې او شخصیت یې تر سپکاوي لاندې راولي کله مور او پلار او نږدې خپلوانو کور ته او بهر ته له وتلو څخه مخنیوی کول ، لفظي تاوتریخوالي چې د سپکو سپورو ویلو ، رټنې ، پیغور ورکونې ، کنځاوو څخه عبارت دي ، رواني او جسمي تاوتریخوالي چې وهل ټکول ، وپښتانو شکول ، د غوړنو او پوزو غوڅول ، شاقه او اجباري چارو ګمارل پکې شامل دي .

ددې هر اړخیزه تاوتریخوالو اساسي لاملونه او سببونه ډیر زیات دي چې یو شمیر یې په دې ډول ښودل کېدای شي:

- د ټولنې وروسته والی
- د ناپوهۍ او بې سوادۍ حاکمیت
- د نرواکي
- د ناوړه عنعنو او رواجو واکمني

- د نر او بښځو له خوا د هغوی د طبیعي ، اسلامي ، او قانوني حقوقو څخه اگاهي نه درلودل
- اقتصادي کمزورتیا
- په کورنیو کې د معتصبو غړو شتون
- تر وخت د مخه یا اجباري واده
- د نارینه اولاد نه درلودل بښځه، کورنۍ او ټولنه (۱۹ صفحه)

د تاوتریخوالي ډولونه:

په عمومي ډول پر بښځو باندې د تاوتریخوالي شکلونه په فزیکي یا جسمي ، روحي یا رواني ، او د ټولنیز تاوتریخوالي په بڼو تطبیقېږي.

فزیکي تاوتریخوالی:

د بښځې سره بده رویه کول ، هغه وهل ټکول ، د ویښتانو شوکول ، په لغتو ، څپېرو ، په لرگو وهل. راتول شوی مالومات ښی چې تر ټولو ناوړه تاوتریخوالی ، فزیکي تاوتریخوالی دی ، او په ځانګړي ډول وهل او ټکول دي چې په بښځو باندې په بیرحمانه توګه تحمیلېږي او ځنې وختونه د بښځو د مړینې سبب هم ګرځي .

جنسي تاوتریخوالی

جنسي تاوتریخوالی په مختلفو ډولونو لکه ناروا جنسي اړیکې ، توهین او بې حرمته جنسي اړیکې ، په زوره عفت پلورلو ته مجبوره کول ، په زوره د جنین غورځول او نورو ډولونو پېښېږي.

سر بیره په دې ، جنسي تیرې یوازې د مستقیم جراحاتو یا ټپیکېدو سبب نه کیږي بلکې د رواني زیانونو لکه په ایډز اخته کیدل ، په ناخوښه یا پ زور امیدواره کېدل ، همدارنګه جنسي تاوتریخوالی د بښځو پر عزت ، حرمت ، او شان باندې ناوړه اغیزه کوي.

ژبني او اروايي تاوتریخوالی

يو بل تيت شوی تاتريخوالی دی چې د بښځو په وړاندې تر سره کيږي چې لا هغه ته د تاتريخوالي په سترگه نه کتل کيږي ، دا ډول تاتريخوالی د بښځو پر اروا باندې منفي اغيز بښدي.

د روانې تاوتريخوالي ډولونه : گواښېدل قاريدل ، بد چلند کول بدي ردي ويل ، کنځل ، سپکاوی او د نورو په مخکې سپکول.

ټولنيز تاتريخوالی

د بښوونځي او روغتيايي مرکز ته له ټک څخه مخنيو ، د پلار کور ته د ټک څخه منع کول ، د بښوونځي په لار کې د يو شمير بد اخلاقو کسانو له خوا تعقيبېدل او اشارې کول ، د شاگردانو او بښوونکو خوا د وجود د يوې برخې لگول.

پايلي

بښځې په لومړي سر کې گوبڼه ييزي کيږي ، د ټولنې سره ناستې ولاړې بيزارېږي ، د بښوونځي له تگه د ډډي کولو له تحصيله محروميږي او روغتيايي مرکزونو ته د نه مراجعې له کبله روغتيايي حالت زيانمنېږي.

کورنی تاوتريخوالی او پر دماغو يې اغيزې :

له بښځو سره د تاوتريخوالي کړنې د بښځو پر روغتيا ، حرمت ، ټولنيز موقف ، د ژوندانه پر وضعيت او هوساينې ناوړه اغيزې لري .

سربيره پردې تاوتريخوالی د هغوی د ودې او پرمختگ حنډ شوی او د هغوی د گوبڼې توب سبب گرځي .

دا تاوتريخوالی رنگه رنگ ستونزې منځ ته راوړي لکه له کوره تښتېدل ، بې برخه ليک او جلا والی ، ټپي کېدل ، معلوليت ، په ځان وژنې لاس پورې کول ، او د مړينې سبب يې کيږي .

ماخذونه :

بڼځه، کورنۍ او ټولنه (۹۱ صفحه)

يولسم څپرکی

د کور دېوالونه دچا لپاره ؟

ځېنې خلک وايي چې بڼځه يا په کور ده يا په گور ، بڼځه بايد هېڅکله هم له کوره څخه ونه وځي دوی وايي چې بڼځه بايد د کور په څلورو دېوالونو کې ژوند وکړي ، په دې پراخه نړۍ کې د بڼځې په برخه همدا د څلور دېوالونو محوطه ده او بڼځه بايد د کور د څلورو دېوالونو په محوطه کې ژوند وکړي .

بايد وويل شي چې دا يوازې تش يو نظر نه دی بلکې ډېرې ژورې ريښې هم لري او په اکثرو ځايونو او په ځانگړی ډول په پښتو قبايلي او اطرافي سيمو کې ورباندې ډېر کلک عمل کېږي تر دې چې که بڼځه سخته ناروغه نه شي يا بله کومه سخته اړتيا پيدا نشي نو په کلونو کلونو هم له کور څخه بهر نړۍ نشي ليدلی او دوی داکار اسلام ته منسوبوي او دليل هم دسوره احزاب دا ايت نيسي : (وقرن فی بيوتکن .)

(ژباړه :) او قرار ونيسۍ په خپلو کوروکې (د بڼځه يا په کور ده يا په گور ، تصور اسلامي نه دی .

اسلام بڼځو ته اجازه کړې ده چې په ټولنيز ژوند کې گډون وکړي خپله هره شرعي اړتيا په پوره اطمینان او ډاډ سره پوره کړي ، بهر ته لارې شي ، په لمانځه ، غم او بنادۍ کې گډون وکړي . خو دا هرڅه د اړتيا تر حده . له اړتيا پرته بڼځه پخپل کور کې درنه ښکاري.

په کور کې د بڼځو بند ساتل او په څلورو دېوالونو کې ايسارول غټه جزا ده او دا جزا پاکي مسلماني بي بي ته نه ، بلکې بد کارې او مجرمې بڼځې ته په کار ده تاسې وگورئ کله چې د زنا کار سړي او زنا کارې بڼځې لپاره د جزا وروستي احکام نازل شوي نه و ، او الله ج د حکمت له مخې هر کار په تدريجي ډول منع کاوه ، نو د کور په څلو دېوالونو کې د بندولو سزا يې د زنا کارې بڼځې لپاره ټاکلې وه او دا د زنا کارې بڼځې سزا وه م فرمايي :

(واللاتي ياتين الفاحشة من نساء كم فاستشهدوا وعليهن اربعة منكم فان شهدوا فامسكوهن في البيوت حتى يتوفهن الموت او يجعل الله سبيلا)

ژباړه : (او ستاسې هغه ښځې چې زناکوي نو شاهدان وغواړئ پر دوی څلور تنه له تاسې نه نو که شاهدي وويله دوی نو بندي کړئ تاسې دا ښځې په کور کې تر هغې پورې چې مړې شي يا وگوځوي الله دوی لره کومه لاره .)

نو د کور په څلورو ديوالونو کې بندول د زناکارې ښځې سزا وه چې بيا وروسته ورته الله ج لاره پيدا کړله او د زنا د حد احکام راغلل نو کوم منطق به دا ومني چې الله ج بيا دا سزا پاکې ، شريفې د وقار او درناوي خاوندې ښځې ته ورکړي ؟ ښځه او اسلام (۶۴-۶۳ صفحه)

مونږ په کومه پېړۍ کې اوسېږو :

مونږ افغانان ډير ښه مسلمانان يو ، هر ډول تکليف چې پېدا شي طبي وي او رواني موږ ملا ته خو .

ډاکټر نورالله درمان وايي ماته يوه ښځه راغله فشار ېې چگ وو ، ما ورته سهار دوا ورکړه او ورته مې وويل چې مالگه او تورش شيان به نه خوري ، په خواړو کې به هم يو ځيز ېې مالگي خوري .

ماښام ېې زامنو راوسته حالت ېې ډير خراب و ، فشار مې ورته وکتلو د پرون پرتله فشار ېې ډېر جگ شوی و ، درملنه مې وکړه فشار ېې لږ ښه شو ، ما ېې زوی ته وويل چې سهار خو ډير فشار جگ نه و ، او دوا مې هم ورکړې وه څنگه جگ شو.

يو زوی راته وويل چې سهار ملا ته تللي وه ملا ورته مالگه دم کړې ده او ورته ېې ويلي دي چې درې وخته به دا مالگه خوري . داسې پنځه دقيقې وروسته ښځه په حال شوه ما ورته وويل تروري مالگه نه خوري .

زمونږ په کلي کې د يو نفر په مېده کې يوه دانه وه ، ډاکټر ته ېې وښوده ډاکټر ورته وويل چې دا عملايت کوو که چېرې پېدا نه شوه خو ښه ده او که چېرې بيا پېدا شوه نو بيا دا سرطان دی .

کورواله ېې وويل دا ډاکټر نه پوهيږي مونږه ېې غزني ته وړو يو ښه زيارت دی هلته ښه کيږي ، غزني ته لار په زيارتو ډېر وگرځېدل يو څه وخت بعد ښځه مړه شوه .

د ملا رسول لنډۍ د کبسي نه خو به ټول خبر ياست ضرورت نشته چې دلته يي ذکر وکړم .

د دې ټولو وجه ناپوهي ده ، که زمونږه بښځو پوهه لرلی نو داسې د خلاصو ملايانو به زمونږ د بښځو د عزت سره لوبې نه کولې .

زه ټول ملايان نه يادوم ، مونږ الحمدالله ډير ښه ښه ملايان لرو ، خو دا بعضي بي دينه ملايان چې دين صرف پېسې دي د ټولو ملايانو نامه بده وي .

ماخذونه

کتاب: جنسي لارښود او لوڅ رازونه ، لیکونکی : تاج الدین عاجز زاوه وال کال ۲۰۰۳

تعلیم الاسلام ویب ویب پاڼه/لیکنه: علی الله متوکل الرحمن

مولوي فضل الرحمن حنفي

Lomritob ویب پاڼه/ژباړه او راټولونه: عطا محمد میاخیل

کتاب: ښځه او اسلام لیکونکی: الحاج قاضي محمد حسن حقیر کال ۱۳۹۳

زیتون مجله پنځلسم کال اوولسمه گڼه لیکنه: افتخار احمد همدرد

کتاب: د ښځو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کې/ لیکونکی: الحافظ مولوي شایق احمد همیم کاکړ

کال ۱۳۸۶

www.wikipedia.com/women-right-in-afghanistan

د افغانستان اساسي قانون کال ۱۳۸۲

ښځه په تېرو لس کلو کې ماخذ پاتې دی

انسې ویب پاڼه/ ښځه او ټولنه

تاند ویب پاڼه / لیکنه: فرهاد زهیر/د نجونو تعلیم

د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې ماخذ پاتې دی

د کلید راډیو ویب پاڼه / ښځه او سیاست

روهي ویب پاڼه/ لیکنه:ملکه هاشمي

نن ټکی اسيا/ليکوال: عبد الصمد/د بڼځو حقوق څو تر بڼپو لاندی

خبريال/افغانه نجلۍ ، ټولنه او د هغې له ستونزو نه ډک ژوند

نن ټکی آسيا / بڼځه په پښتني ټولنه کې

تاند/ د اميدوارو مېرمنو سره بايد څنگه چلند وشي / رفيع الله ستانکزی

د بڼځو چارو وزارت/د بڼځو پر وړاندې د تاوتریخوالي له منځه وړلو د قانون د تطبیق پنځم راپور کال

۱۳۹۵

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library